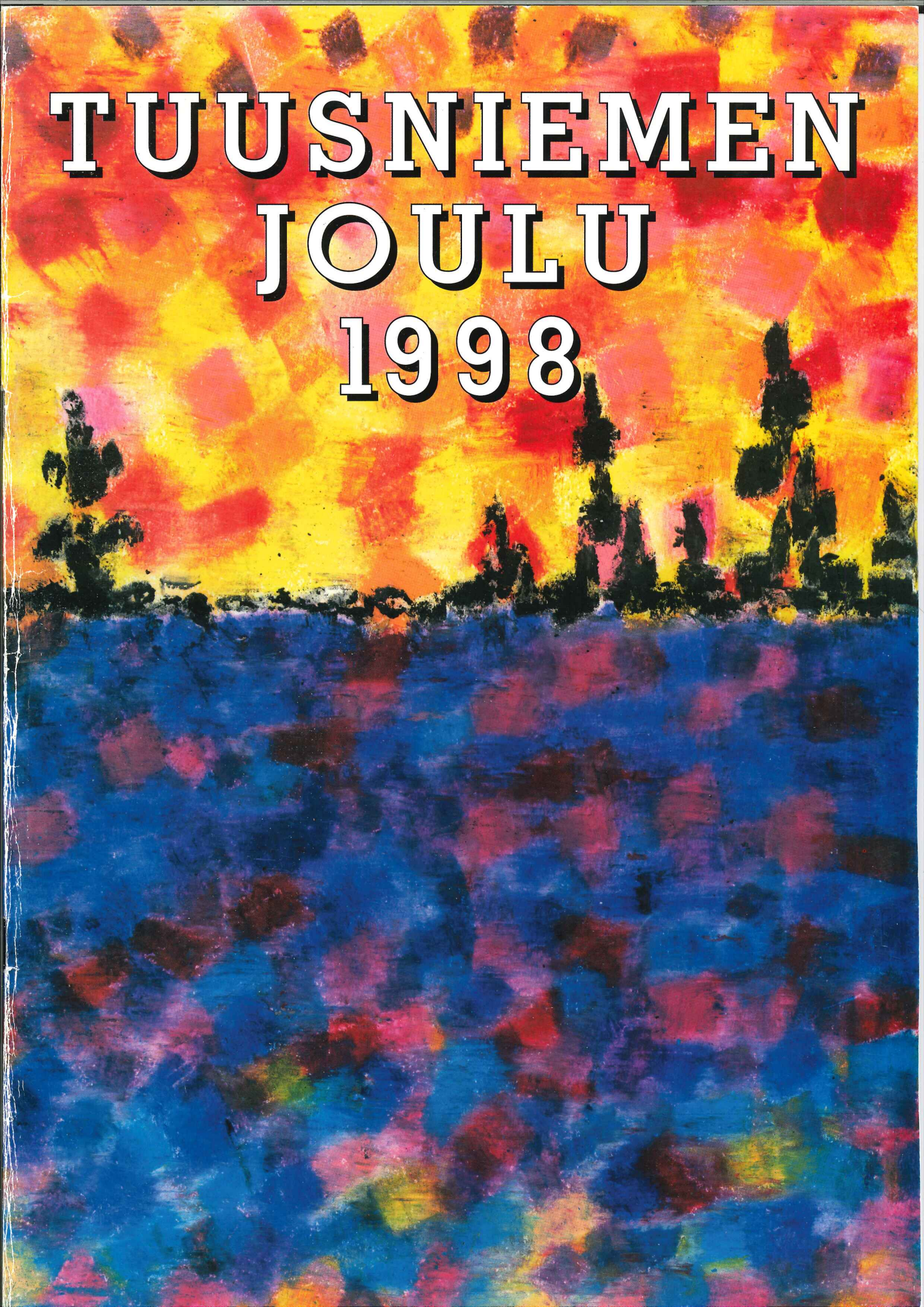

TUUSNIEMEN JOULU 1998

TUUSNIEMEN JOULU

SISÄLTÖ

Lukijalle	1
Aimo Junkkari on poissa	2
<i>Veikko Keränen</i>	
Olenko vain kuvitellut?	3
<i>Seppo Hallman</i>	
Turulan talo	3
<i>Eeva-Riitta Jäntti</i>	
Koulu-Heikin elämän vaiheita	5
<i>Lauri Vartiainen</i>	
Poimintoja Tuusniemen Lukion historiasta	6
<i>Eero Hämeen-Anttila</i>	
Kupla, uskollinen palvelija	9
<i>Antti Pitkänen</i>	
Tuusniemen kansalaisopisto 1968-98	10
<i>Alpo Marku</i>	
Multamökin tarina	12
<i>Otto Räsänen, lyhensi Anna-Liisa Happonen</i>	
Lyhyt historiikki Paakkilan Konepajasta	13
<i>Taija Huhtinen</i>	
Kun provasti kirjaston perusti	14
<i>Erja Räsänen</i>	
Koillis-Savon Ua 20 vuotta	15
<i>Pekka Auvinen</i>	
Tie	16
<i>Tapio Räsänen</i>	
Oekeille Immeisille -sävellys	17
Tapahtumia vuoden 1998 varrelta	18-19
Tuusniemen kylän historiaa	20
<i>Matti Räsänen</i>	
Riisi-liha liemikko	23
<i>Vieno Ryyönen</i>	
Joulun mietteitä	23
<i>Sanni Koponen</i>	
Äänellään se lintukin laulaa	24
<i>Liisa Rissanen</i>	
Kauraniemi	25
<i>Anna-Liisa Happonen</i>	
Kyläkauppiaan konkurssi	26
<i>Onni Ryyönen</i>	
Majavalampi	27
<i>Liisa Rissanen</i>	
Erilainen koulupäivä	28
<i>Kimmo Miettinen, Outi Nousiainen</i>	

KANSI: Taina Hakkarainen

PÄÄTOIMITTAJA:

Valto Holopainen

TOIMITUSKUNTA:

Anna-Liisa Happonen

Pirkko Juntunen

Marja Koistinen

Liisa Rissanen

Onni Ryyönen

Seppo Hallman

TAITTO:

Pirkko Juntunen

Marja-Leena Mäkelä

Valto Holopainen

ILMOITUKSET:

Kari Puustinen

Markku Tiilikainen

Teuvo Voutilainen

Ahti Varis

JULKAISIJAT:

Tuusniemen Lions Club

Tuusniemen kotiseutuyhdistys

PAINOPAikka:

Kuopion Liikekirjapaino Oy

Kiitos

Tuusniemen kotiseutuyhdistys ja Tuusniemen Lions Club kiittävät tämän lehden tukijoita, ilmoittajia, kirjoittajia, kuvittajia ja kaikkia lehden tekoon osallistuneita ja ennen kaikkea lukijoita.

Tuusniemen Joulu on julkaistu ainoastaan teidän tuellanne.

Lehden teosta mahdollisesti kertyneet varat tullaan käyttämään kotiseututyön ja nuorison hyvien harastusten tukemiseen.

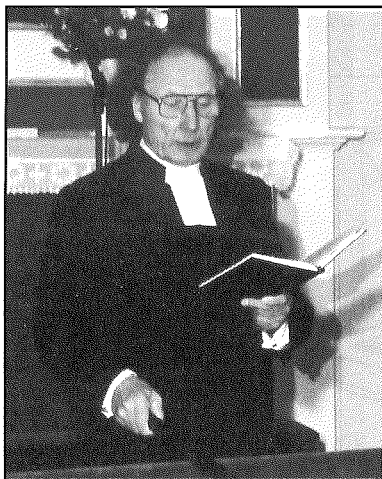
Lukijalle

Vuosi on jälleen vierähtänyt edellisen Tuusniemen Joulun ilmestymisestä. Joululehtitoimikunta on saanut tällä kertaa puserrettua tämän joululehden normaaliaikataulussa. Aikaisemmin totuimme harvoin ilmestymiskertoihin. Vuosikymmenen alun synkeinä vuosina jäi jopa neljäkin välivuotta. Viimevuotinen Tuusniemen Joulukin ilmestyi jo kahden väli vuoden jälkeen.

Tuusniemellä näyttää menevän aina vain paremmin. Tuusniemeläisessä ilmapiirissä oli jo vuosi sitten havaittavissa selviä vilkastumisen ja ilostumisen merkkejä. Monet ihmiset ovat saaneet työpaikkoja, paikkakunnalle on muuttanut uusia asukkaita, kunnan ja seurakunnan taloudellinen ja henkinen ilmapiiri on hyvä. Kylätoimikunnat laativat kyläsuunnitelmia ja muutenkin uudenlainen terveempi aktiivisuus on vallannut kyläläiset. Maamme liittyminen Euiin on toisaalta aiheuttanut varsinkin viljelijäväestössä suurta tuskaa ja epätietoisuutta tulevaisuudesta. Tämä taas puolestaan taipumusta välinpitämättömyyteen, sairasteluun, tapaturmaherkkyyteen ja jopa eripuraan viljelijäperheissä. Sanoisinkin että nyt ei auta syytellä ketään, ei "herroja eikä narreja". On katsottava tilanne semmoiseksi kuin se on ja pidettävä sitä lähtökohtana uuteen kehitykseen. Uuden kehityksen edelläkävijät ovatkin jo pitkällä, mutta he eivät jouda enemmälti odottelemaan perästä tulijoita, vaan perästä tulijoiden on turhan pulisemisen sijasta nopeutettava vauhtia.

Juhlapuheissa on iät ja ajat puhuttu siitä, että pitäisi ostaa paikkakunnan liikkeitä ja käyttää paikkakunnan palveluita. Täten voisimme auttaa palveluiden säilymistä paikkakunnalla. Palveluiden tuottajatkin ovat paikkakuntalaisia ja myös toistensa palveluiden käyttäjiä. Turistimatkoilla naapurikunnissa ja kaupungeissa on kyllä hyvä käydä, mutta ostetaan omalta paikkakunnalta. Muutaman näennäisen alennusmarkan säästyminen jättää sen hyvän mielen tulematta, mikä saadaan kun ostetaan Tuusniemeltä. Tämänkin lehden ilmoittajat ovat tuusniemeläisiä yrityksiä. Ilman heidän tukeaan Tuusniemen Joulukin jäisi julkaisematta. Tällaisten yhteiskunnallisten mielteiden saattelemana jätämme tämänkertaisen joululehtemme lukijoiden käsiin.

Valto Holopainen

Tuusniemen kulttuuripersoona Aimo Junkkari on poissa

“Sinä palautat ihmiset takaisin tomuun ja sannot, palatkaa jälleen te ihmisten lapset. Sillä tuhat vuotta on sinun silmissäsi niin kuin eilinen päivä, joka menee ohitse ja niin kuin öinen vartiohetki.

Sinä huuhdat heidät pois, he ovat kuin ruoho, joka aamulla kukoistaa. Aamulla se kasvaa ja kukoistaa - mutta illalla se leikataan ja kuivettuu.”

Psalmi 90:3-6 jae

Meitä tuusniemeläisiä kohtasi suruviesti elokuun 11. päivänä, kun tuli tieto siitä, että meidän seurakuntamme entinen pitkäaikainen kirkkoherra rovasti Aimo Junkkari oli saanut kutsun iäisyysrajan tuolle puolelle. Tämä viesti kosketti kovasti koko seurakuntaa ja pitäjää.

Tuntui siltä, että koko seurakunta oli mukana suremassa pidettyä rovestiaan. Tuusniemi menetti paljon hänen poismenostaan, sillä hänellä oli hyvin laajakatseinen kanta asioihin. Voipa sanoa näinkin, että hän oli monilahjakkuus. Hän oli pappi, opettaja ja samalla hän hoiti siinä sivussa monia vaativia kunnallisia luottamustehtäviä kymmeniä vuosia. Ja samalla lukemattoman määrän eri yhdistyksiä, joiden toiminnassa hän oli mukana. Ja monia niistä myös perustamassa.

Nuorten asiat olivat hänelle hyvin tärkeitä, uskonnon opettajana lukiossa hän oli hyvin pidetty.

Aimo oli todellinen kulttuurivaikuttaja. Hän matkusteli paljon ulkomailla ja oli kiinnostunut eri maiden kulttuureista ja historiasta. Niistä hän keraili matkoilta palattuaan.

Allekirjoittanut tuli tuntemaan Aimon lähes neljä vuosikymmentä sitten. Jo ensi tapaamisella hän vaikutti hyvin kansanomaiselta, rehdiltä ja ihmisläheiseltä papilta ja ennen kaikkea tavalliselta ihmiseltä. Näiden vuosikymmenien aikana istuttiin lukemattomia kertoja saman pöydän äärellä.

Kokoontumisten aiheina olivat ensin seurakunnan asiat ja myöhemmässä vaiheessa sotaveteraanien asiat. Aimohan teki mittavan elämäntyön tämän seurakunnan hyväksi, hän kynti pitkän ja pysyvän vaon Tuusniemen seurakunnan elämään ja sen historiaan. Hän toimi myös Nilsiä seurakunnan lääninrovastina useiden vuosien ajan. Hänellä oli sana hallussaan. Hän oli saanut syntymäpäivälahjaksi hyvät papille ominaiset puheenlahjat. Näitä hän osasi nöyrästi käyttää. Aimo oli hyvin pidetty pappi seurakunnassaan, vielä eläkkeellä ollessaan hän joutui hyvin usein toimittamaan seurakunnallisia tehtäviä. Hän oli meille monille perhepappi ja hyvä ystävä.

Hän teki tätä työtä sydämen halusta. Myös ympäristöseurakunnissa hän oli hyvin kysytty lomapäivien tuuraaja. Aimo oli hyvin isänmaallinen, hänelle oli tärkeää koti, uskonto ja isänmaa.

Aimolla oli voimakas asevelihenki, niinpä veteraanien asiat olivat lähellä sydäntä. Hän toimi Pohjois-Savon Sotaveteraanipiirin hengellisen toimikunnan puheenjohtajana ja piirihallituksen jäsenenä yli kymmenen vuotta.

Myös Tuusniemen Sotaveteraanien puheenjohtajana hän toimi toistakymmentä vuotta. Tehtävänsä hän hoiti esimerkillisen täsmällisesti, ajallaan ja hyvin.

Me kaikki kunnioitamme Aimon muistoa kiitollisuudella.

Lopuksi Anna -Maija Raittilan runosta:

*“Me melkein korvin kuulemme,
kun sielumme soi maja:
“On sinulle, juuri sinulle
Syntynyt vapahtaja”*

Hyvää Vapahtajan syntymäpäivää !

Veikko Keränen

OLENKO VAIN KUVITELLUT?

Tuusniemeläiset nuoret ovat yleensä miellyttäviä eteepäin pyrkiviä, asiallisesti käyttäytyviä. Tosin viime aikoina on tullut esille mielestäni huolestuttavia piirteitä, jotka ovat aiheuttaneet entistä enemmän huolta ja vaatineet eri tahoilla asiaan paneutumista. Yksi tällainen asia on nuorisokulttuurin nopea ja voimakas muutos.

Entistä nuoremmat haluavat olla "isoja". Käyttäytyminen on muuttunut aggressiiviseksi, toisista piittaamattomaksi jopa väkivaltaiseksi. Päihdyttävien aineiden käyttö on huomattavasti lisääntynyt. Vähintään viikonloppuina pitää olla "kaasussa". Keskikaljaa pitää vähintään saada, ja sitä välittävät "vielä isommat".

Nuoret toivovat diskoja. Eihän diskon järjestäminen huono asia ole, mutta osa nuorista ei vain osaa käyttäytyä vastuullisesti itseään ja muita kohtaan. Nuorisotalo koetaan paikaksi, jossa voi olla ja rämistää miten vain. Keskikaljaa ja muita ko. juotavia kannetaan alueelle. Osa pulloista särjetään pihalle. Vapaaehtoisia järjestysmiehiä, nuorisokahvilan pitäjiä ei enää saa. Toisaalta osa päättäjistä ja aikuisista on sitä mieltä, että alkoholijuomien runsas käyttö ja edellä mainittu käyttäytyminen kuuluu asiaan, "em-mehän voi rajoittaa, onhan ne ennenkin nuoret kokeilleet, tulee huono maine, jos puututaan asiaan, mitä se ulkopuolisille kuuluu."

Onko häiriökäyttäytyminen ja päihdyttävien aineiden käyttö varsinkaan lapsuus- ja nuoruusiässä sittenkään yksilölle ja yhteiskunnalle hyväksi?

Jospa minä vain kuvittelen tilanteen synkäksi? Jospa käsitykseni on ikääntymisen tuomaa harhaa tai jospa minä olen nähnyt tai kuullut väärin, jospa minä en ymmärrä? Huoleni ei liene sittenkään aivan harhakuva, koska muutkin ovat kiinnittäneet asiaan huomiota valtakunnallisesti, alueellisesti ja paikallisesti.

Mielestäni näin joulun alla on paikallaan pysähtyä miettimään myös perhepiirissä tilanteeseen johtaneita syitä, seurauksia ja toimintakeinoja asian korjaamiseksi. Tarkoitus ei ole osoittaa ketään sormella syyttävästi. Nähdäkseni tärkeintä on, että voisimme yhteisesti löytää keinoja asian korjaamiseksi.

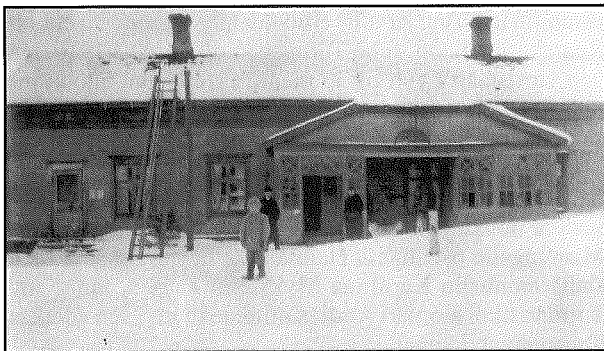
Toivon, että TE hyvät lukijat, lasten vanhemmat, mummit ja ukit, siskot ja veljet, naapurit ja ystävät voisitte käyttää joulun rauhallisia hetkiä pohdiskeluun, mitä voisit ja mitä yhdessä voisimme tehdä asian hyväksi. Otan mielelläni vastaan neuvoja, ohjeita, ideoita ja toimenpide-ehdotuksia.

Joulurauhaa toivottaen!

Seppo Hallman

Elämää kirkonkylän ala-asteen paikkeilta sata vuotta sitten

TURULAN TALO

Kirjassa "Oikeihen immeisten Tuusniemi valokuvien" on sivulla 14 kuvassa numero 16 Turulan talon kuva. Valitettavasti kuva on väärä, se esittää ilmeisesti Happolan taloa, ja oikea Turula, joka sijaitsee nykyisen ala-asteen paikalla, puuttuu kirjasta kokonaan. Julkaisemme nyt tässä lehdessä "sen oikean Turulan" kuvan, ja samalla lienee paikallaan tuoda julki muutamia tietoja tästä talosta, joka aikoinaan kuului pitäjän huomatuimpien talojen joukkoon. Kirjoituksessa mainitut tiedot on saatu Turulan talon tyttärentyttäreiltä Kaisa Hyväriseltä sekä Ananias Happonen Tuusniemen miestenkerholle pitämästä esitelmästä, joka on kasettina Tuusniemen kirjastossa.

Turulan talon rakensi vuonna 1869 Johan Toropainen. Vuonna 1884 hän myi talonsa ja tilansa Turusille ja muutti itse Tuusjärvelle, jonne rakennutti talon ja komean kivinavetan. (Toroppalan talon ja navetan kuvat ovat Oikeihen immeisten Tuusniemi valokuvien -kirjassa sivulla 18.)

Talon ostanut Juho Turunen rakennutti (nykyisen jääkiekkokaukalon paikalle) navetan, jonka sanottiin olevan "kuin kirkko"; se oli tehty hyvistä kiilakivistä, ja navettaan tuli valo ylhäältä päin, sen seinät kapenivat ylöspäin ja ikkunat olivat korkealla. Navetan ja talon välissä oli erillinen "meijerirakennus", joka vastaa nykyisten navetoiden maitohuonetta.

Juho Turunen oli – kuten Turuset yleensäkin – oikein toimelias mies, varsin ahkeraa ja aikaansaavaa väkeä. Hänen isänsä Tahvo Turunen Leppärannalta toimi kuntakokousten puheenjohtajana ja myötävaikutti suuresti mm. kansakoulun saamiseen Tuusniemelle. Juho Turunen oli tarmokas talousmies, ja hänellä oli monenlaista liiketoimintaa: hänellä oli mm. höyrymylly ja -saha. Sahalta saatua puutavaraa hän hyödynsi rakennustöissään. Juho Turunen kulki rakennustöissä, hänen kerrotaan rakentaneen mm. Liukonpellon (sittenmin palaneen) kansakoulun, Juurikkamäen (nyt jo puretun) vanhan koulun sekä Ohtaanniemen koulun.

Torppareita Turulassa oli kaikkiaan 30–40, kun laske-taan mukaan Hiidenlahden, Soitun ja Viitajärven tilojen torpat. Koska torppareiden piti tehdä taloon miestyöpäiviä ja hevostyöpäiviä ja lisäksi luovuttaa taloon kolmasosa saadusta viljasadosta, suuret tilat elivät ja jopa vaurastuivat torpparien turvin: puullahan ei tuolloin ollut vielä kovin suurta taloudellista arvoa. Kymmenistä torpista Turulankin taloon virtasi viljaa; ohrahuormia tuli vähän

väliä. Turulan riihessä riitti puimista lähes joka päivälle, mikä antoi työtä käsivarsistaan vahvoille, rivakoille ja tarmokkaille ihmisille. Turulan rihi oli talon itäpuolella, ja se oli "kahenpiänpuitava": puinti sujui puolta joutuissamin, kun puitavaa voitiin ottaa riiheen kahden päädyn kautta. Sitten nimismies Sellgren rakennutti Turulan riihestä asuintalon, jossa myöhemmin toimi Tuusniemen apteekki. Se talo on vieläkin olemassa Koivukujan päässä; nykyisin sen omistavat Meri Niinivaaran perilliset.

Kyvykkäät, menestyvät ihmiset joutuvat helposti kokemaan vihaa – niinpä Juho Turunenkin oli kadehdittu, jopa vihattu mies. Olivathan Turuset aikaa myöten "valloittaneet" viljan kasvun suhteen parhaat talot (Tahvo Turusen tila Leppärannalla, Litmaniemellä Turusten talo jne.). Juho Turusta pidettiin "pyrkyrinä", sillä hän oli itse äärimmäisen ahkera ja yritteliäs mies, ja vaati samoja luonteenpiirteitä myös toisilta.

Juho ja Maria Turunen (Voutilainen) sekä takana lapset Janne, Lyyli ja Hilma ja edessä Mikko.

Juho Turusen perheeseen kuului hänen vaimonsa Maria (omaa sukuaan Voutilainen) sekä lapset (ikäjärjestyksessä vanhimmasta nuorimpaan) Janne, Lyyli (s. 1890), Hilma ja Mikko. Kankaalan emäntä oli Juho Turusen sisar, samoin Ohtaanniemen Alatalon emäntä, sekä kolmas sisar oli Kiukoolan talon emäntä. Viimeksi mainitusta sanottiin, että "hän oli kuin ruhtinatar konsanaan, kaunis ja hyväkuntoinen".

Talon itäpäädyssä oli Turusen sekatavarakauppa, jossa tyttäristä nuorempi, Hilma, oli työssä. Kaisa Hyvärinen muistaa äitinsä Lyylin kertoneen, että Turulassa valmistettiin limonadia, jota sitten omassa kaupassa myytiin. Juho Turunen kävi kauppa-asioilla Pietarissa, ja toi sieltä erikoisia herkkuja, joita ei tuolloin muuten Tuusniemeltä saanut, esimerkiksi arbuuseja.

Vanhempi tytär Lyyli oli puolestaan vastuussa navetta-
töistä. Lyyli pääsi Kuopioon oppikouluun ja lähti sinne yhtä aikaa serkkujensa Kankaalan tyttöjen kanssa. Hänen opintiansa jäi kuitenkin lyhyeksi, sillä kun Lyyli lähti ja lehmät jäivät piikojen vastuulle, ne alkoivat ehtyä, jolloin Isä-Juho katsoi parhaaksi kutsua Lyyli-tyttärensä kaupungista takaisin navettaan lehmiä hoitamaan. Lyyli lienee saanut hoitaa lehmiä kyllästymiseen asti, sillä kun hän meni kihloihin Happolan pojan Johan Petterin kanssa, hän sanoi: "Nyt en ennee mää navettaan!" Ja niin hän oli kokonaisen vuoden poissa navetatöiltä, keskittyen kapioidensa tekoon. Kankuri-Katri Pajumäestä auttoi häntä. Turulan tyttären kapiot tehtiin niin perusteellisesti, että morsiamella kerrotaan olleen miehelään mennessään mukanaan mm. sata paitaa ja appiukolle Antti Juho Haposelle tehty täydellinen puku, jossa oli jopa nenäliina valmiina taskussa. Turulan Lyylin ja Happolan Johan Petterin häitä vietettiin Turulassa vuonna 1915.

Turula oli kirkonkylän mahtitiloja, niin oli myös Happola. Näillä taloilla oli jatkuvasti pientä – joskus ehkä vähän isompaakin – kinaa ja riitaa, välillä aivan pikkumaisuuteen asti. Ananias Happonen muisteli: kun joskus turvepaakku ei hajonnut karhissa, niin Juho Turunen viskasi sen Happolan puolelle ja kivahti: "Tuoss' on, pässi, puske-mista!" Talot kiistelivät keskenään meijerin sijaintipaikasta: kumpikin isäntä olisi halunnut meijerin oman talonsa maille. Ilmeisesti Happolan talo voitti tuon kiistan, koska meijeri rakennettiin Happolan maille. Kiistat päättyivät vasta vuonna 1915, kun "Turunen antoi tyttärensä vaimoksi Haposelle."

Juho Turunen menetti kerran tapaturmaisesti kaksi etusormeaan, puoli kämmettä ja peukalonsa. Hän latasi nimittäin kaksipiippuisen haulikkonsa molemmat piiput ruutia täyteen, tunki piippuun vielä kostean rievun tukkeeksi. Sitten hän asetti haulikkonsa saunan salvoksen varaan ja laukaisi asean edellä kerrotuin seurauksin. Kerrotaan, että siitä olisi lähtöisin sanonta "Sepäs ol' täys kun Turusen pyssy".

Juho Turunen myi vuonna 1917 tilan pojalleen Jannelle ja muutti itse Tuusjärvelle Hiidenlahteen, jonne rakennutti Rautaharjun talon. Juho Turunen kuoli vuonna 1919. Hänen lapsistaan Lyyli oli jo mennyt Happolan taloon miniäksi, Hilma-tytär meni naimisiin Paavo Korhosen kanssa ja muutti Maaningalle, ja nuorin, Mikko-poika muutti Mustinlahteen.

Janne Turunen, komea nuori mies, asui Turulassa pari vuotta, minkä jälkeen hän muutti "paremmille paikoille" Maaningalle ostamansa Halolan hovin isännäksi ja meni siellä naimisiin Karoliina Mykkäsen kanssa. Janne myi Turulan tilan tuomari Andersinille, joka myi sen edelleen Tuusniemen kunnalle.

Turulan jouduttua kunnan omistukseen kirkonkylän kansakoulun alaluokat toimivat talon tuvassa aina vuoteen 1935 saakka, jolloin talo purettiin. Turulan hirsistä rakennettiin vuonna 1936 kansakoulu, jossa nykyisin toimii kirkonkylän ala-aste. Jospa nykyiset koululaiset voisivat – vaikkapa mielikuvituksen siivittämällä "aikakoneella" – siirtyä ajassa noin sata vuotta taaksepäin, he voisivat tavata koulunsa pihalla Turulan uutteran Juho-isännän, Maria-emännän ja heidän lapsensa, nähdä kappaleen entisajan elämänmenoa, kenties he saisivat vaikka maistaa Turusen kaupasta ostettua "koululla tehtyä" limonadia...

Eeva-Riitta Jäntti

KOULU-HEIKIN ELÄMÄN VAIHEITA

Heikki Miettinen syntyi Tuusniemen Löytömaässä huutoa n:o 3, maaliskuun 11. päivänä 1852. Sieltä hän siirtyi Hoikalle Lohilahti n:o 2 tilalle ja edelleen Viitamäkeen n:o 3 Ylähonkalan tilalle asuen siellä koko ikänsä.

Opetusta Heikki sai isän ja äidin antamana sekä kinkereissä. Käytännöllistä valmennusta kiertokoulunopettajantoimeensa hän sai pyhäkoulunopettajana, johon tehtävään hän antautui jo sängen nuorena, ennen rippikoulunkäyntiään n. 17-vuotiaana, ollen siinä harvinaisen pitkän ajan – kokonaista 63 vuotta yhteen menoon.

Pari-kolme vuotta hän oli opettajana kahdessakin kinkerkunnassa; myös Pajumäen kinkerissä oman kinkerkunnanlisäksi. Kiertokoulun opettajana hän tuli olleeksi 30 vuotta. Heikki sanoi itse oppineensa kirjoitustaidon aapisesta. Kiertokoulun opettajan toimeen Heikki nimettiin viidestä hakijasta "ansioituneimpana", aluksi kahdeksi koevuodeksi, minkä jälkeen annettiin valtakirja:

"Valtakirja Kiertokoulunopettajan virkaan täällä.

Hakuajan kuluttua Kirkkoraati ansiollisimpaa asettui asettamaan, niin hakijoista tilallisen poika Kirkonkylästä n:o 3 Henrik (Heikki) Miettinen sai enimmät äänet. Heikki Miettinen siis särkyajan kuluttua määrätään kiertokoulunopettajan virkaan seurakunnassa, johon toimeen hän tällä valtakirjalla nyt julkisesti kiinnitetään.

Tuusniemellä huhtikuun 10. päivänä 1883

Kirkkoraadin puolesta

Bror Aksel Petrelius, pastori (sinetti)

Eräitä kertomuksia Heikin elämän varrelta

Heikin ollessa käymässä Riistavedellä, oli siellä kesänsä viettämässä Kuopion lyseon uskonnon lehtori Ascan. Sattui olemaan pyhäpäivä ja talossa pyhäkoulu. Heikkiä oli pyydetty opettamaan lapsia, mihin hän suostuikin. Lehtori oli kuunnellut opetusta ja kysynyt tunnin loputtua: "Missä olette opetellut tehtäväänne?" Aatran kuressa minä olen opetellut, sanoi Heikki vastanneensa ja vielä lisänneensä,

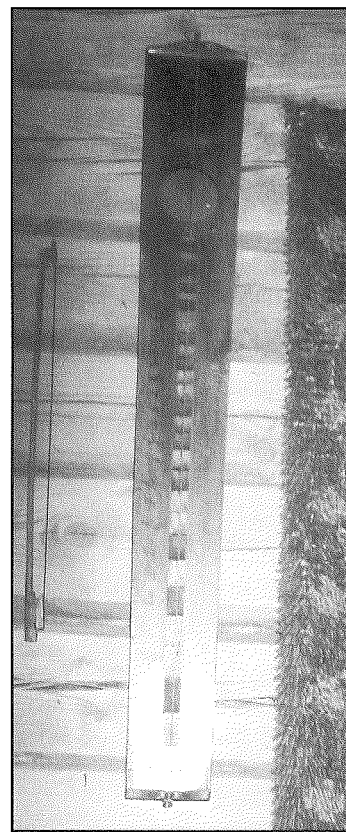
että olen minä käynyt kouluakin, nimittäin 10 päivää rippikoulua. Jahah, jahah, on hauskaa kuulla, että noin osaatte lastenkin kanssa menetellä, oli tähän Ascan sanonut.

Siihen aikaan oli Tuusniemellä rovestina Sarlin, erittäin innokas ja kyvykäs pappi. Hän ja hänen aikaisensa kirkollinen elämä näytti olevan Heikin, niinkuin kaikkien muidenkin tuusniemeläisten rakkaassa muistossa. Hän huolehti mm. pyhäkoulunopettajien opettamisesta tehtäväänsä. Parin-kolmen viikon välein säännöllisesti kokoontuivat pitäjän pyhäkoulunopettajat hänen kotiinsa pappilaan. "Pyhäkoulunopettajain seminaariin" niinkuin he tapasivat sanoa. Kauempana asuville annettiin ruokaakin kyökissä ja pirtissä sai nukkua. Kerran kesässä tarjottiin oikein herkkuateria. Yhdessäolo tässä "seminaarissa" alettiin rukouksella, jonka aluksi pitivät papit, mutta sitten ruvettiin rukoilemaan jokainen vuorollaan, että rohkeus ja esiintymiskyky kasvaisi.

Virsikanteleen soittoa Heikki harrasti paljon. Se kuului tärkeänä hänen koulutyöhönsä. Alkusysäyksen kanteleen soittoon hän sanoi saaneensa Murtomäellä opettaja Eleatsaar Laukkasen kiertokoulussa. Heikin kotona oli ollut jo ennestään virsikannel, jonka hänen isänsä ja veljensä oli teettänyt Kust Mustosella. Kirjakaupasta hän kertoi ostaneensa nuottipainoksina Pyhäkoulun laulukirjan, Hengelliset laulut ja Virsikirjan. Samoin hän hankki myös musiikkiopin.

Heikki muisteli lämmöllä opettajaansa Eleatsaar Laukkasta, joka muutti Kesälahdelle kanttoriksi.

Kiertokouluaikansa alkuajoista hän mainitsi koulun olleen vain kolmepäiväinen hänen kinkerialueellaan, mitä hän piti liian lyhyenä oppimisen kannalta. Tuusniemen seurakunnan alueeseen kuuluivat Riistavedestä Melalahti-Melaniemi-Lohilahti, Vartiala kuului Kuopion maaseurakuntaan. Samoin nykyisestä Vehmersalmen seurakunnasta Mietttilä ja Ukonlahti kuuluivat Tuusniemen seurakuntaan. Esimerkiksi vuon-

Koulu-Heikin virsikannel 1800-luvulta.

na 1886 oli Heikin koulupiirissä 24 eri kylää, joissa hän piti koulua. Oppilaita oli yhteensä 1086. Keskimääräinen oppilasmäärä kouluissa oli 40–60, olipa Ukonlahdessa 107 oppilasta. Samoin oppilaiden ikäerot vaihtelivat 6-vuotiaasta aina yli 20-vuotiaisiin.

Kun oli hyvään alkuun päästy ja oppimisen halu kasvoi, tuli kiertokoulu kolmeviikkoiseksi aina paikassaan. Kiertokouluaikakin vaikeinutettiin 24 viikkoon vuodessa. Päivisin opiskeltiin 7–8 tuntia. Alkuaikoina koulun ohjelma sisälsi uskonnon opetusta ja siinä sivussa piti tietenkin harjoittaa myös lukemisen taitoa. Oppikirjoina olivat Raamatunhistoria ja Katekismus, Virsikirjasta ja Hengellisistä lauluista laulettiin. Koulun pidennettyä kolmeviikkoiseksi voitiin opetussuunitelmaa laajentaa sisällyttämällä siihen lisäksi kirjoitus, laskento ja nuottiooppi. Tämä laajennus tapahtui Heikin oltua kymmenkunta vuotta opettajana. Silloin tuli pitäjään kaikkiaan kolme opettajaa. Heikki valitsi pohjoisen piirin, koska hänen kotinsa oli siellä.

Läksyjen kuulustelussa iltaisin oli lauluharjoitus, ja sitä tulivat vanhemmatkin kuulemaan. Muutenkin vanhempaa väkeä kokoontui koulupaikkaan aamuin illoin, sillä silloin alku- ja loppurukousten yhteydessä oli heillekin sopivaa hartausohjelmaa – pieni hartauspuhe eli saanselitys jonkun Raamatun kohdan johdolla.

Kiertokoulunpidon lopetettuaan Heikki jatkoi vielä pyhäkoulunpitoa kotoaan Ylähonkalasta käsin, missä hän asui poikansa Sulo Miettisen ja tyttärensä tyttären Katrin kanssa. Katri muisteli, kuinka Tuusniemen opettajayhdistys haki koulu-Heikin mukaan juhlaokouksiinsa aina autolla. Niin hän sai kutsun myös Tuusniemen kirkonkylän kansakoulun 60-vuotis- ja uuden koulurakennuksen vihkimisjuhlaan tammikuun 6. päivänä 1936. Kuntalaiset muistivat pitkäaikaista opettajaansa Heikki Miettistä kiittolisuudella luovuttamalla hänelle Raamatun nimikirjoituksella.

Tuusniemeläinen Otto Räsänen on käynyt vuonna 1935 haastattelemassa Heikkiä hänen kotonaan, minkä hän on tallentanut Suomalaisen kirjallisuuden seuran kansanrunousarkistoon (n:o 1563, 1564). Heikki Miettisen virsikannel ja Raamattu sekä Tuusniemen pitäjän kiertokoulun palkkamenojen ylöskantokirjoja eri vuosilta on tallennettu Tuusniemen Viitamäen Ylähonkalaan.

Lopuksi lainaus Otto Räsäsen muistelmien päätöksestä 6/5-1935: "Ihmisten olen kuullut puhuvan Heikki Miettisestä vain pelkkää hyvää. Hänet muistetaan yleensä opettajana, joka on työskennellyt tässä tehtävässään erinomaisen suurella antaumuksella ja taidolla. Minuunkin hän teki hyvin miellyttävän ja kunnioitusta herättävän vaikutuksen. Leppoisan, ystävällisen ja vakavalla uskonnollisella pohjalla olevan iloisen luonteensa ohella hänellä näytti olevan hyvä muisti ja hyvä esittämiskyky, jotenka uskon hänen olleen onnistuneen opettajan. Opettajan, joka on kyntänyt erittäin syvän vaon Tuusniemen pitäjän sivistushistoriassa.

Lauri Vartiainen

Poimintoja Tuusniemen Lukion historiasta

Tuusniemen kunta oli monien muiden maalaiskuntien tavoin saanut kunnallisen keskikoulun lukuvuoden 1962–63 alusta. Kunnallinen keskikoulu oli uusi koulumuoto, joka erosi valtion- ja yksityisistä oppikouluista siten, että se oli hallinnollisesti osa kansakoulua. Opetussuunnitelma oli pääosin valtion keskikoulujen opetussuunnitelman mukainen.

Kunnallisen keskikoulun ja kansalaiskoulun rakennuspulmien poistuttua syntyi Tuusniemellä ajatus valtion lukion saamisesta kuntaan. Aloitteentekijänä ja aktiivisena asian eteenpäinviejänä oli paikallisten luottamusmiesten lisäksi silloinen Kuopion eteläisen piirin kansakouluntarkastaja Aarre Kailanpää.

Valtion lukion saamiseksi Tuusniemen kunta hankki myös naapurikuntien lausunnot. Kaikki Koillis-Savon kunnat silloin vielä itsenäisenä kuntana ollutta Riistavettä lukuunottamatta kannattivat valtion lukion perustamista Tuusniemelle. Riistavesi oli omassa lausunnossaan sitä mieltä, että nimenomaan Riistaveden Melalahti olisi keskeisen sijaintinsa takia paras uuden lukion sijoituspaikkakunta.

Lukion saaminen Tuusniemelle toteutui siis vuonna 1968. Mainitun vuoden huhtikuun ensimmäistä päivää voitaneen pitää lukion toiminnan alkamispäivänä sen perusteella, että huhtikuun alusta vuonna 1968 koulun ensimmäinen vt. rehtori Eero Toikkanen astui sivutoimiseen virkaansa. Koulun perustamislupa oli saatu jo aikaisemmin. Suomen hallitus oli antanut jo helmikuun 16. päivänä 1968 asetuksen valtion kaksoislukion perustamisesta Tuusniemen kuntaan 1.9.1968 alkaen.

Syyslukukauden alussa 1968 oli kuudennella luokalla 44 oppilasta. 32 oli tuusniemeläisiä, 6 Riistavedeltä, 3 Vehmersalmelta, 2 Muuruvedeltä ja 1 Kaavilta.

Ensimmäisenä työvuotenaan lukio sai käyttöönsä kaksi luokkahuonetta kirkonkylän kansakoululta.

Tuusniemen lukion ensimmäisinä opettajina toimivat kunnallisen keskikoulun opettajat. Koulun vt. rehtorina Eero Toikkanen, englantia opetti Tuula Remes (nyk. Patriikka), saksaa Marjatta Vänskä, äidinkieltä Marja-Leena Mäkelä, biologiaa ja maantietoa Eero Hämeen-Anttila, tyttöjen liikuntaa Helmi Latvanen ja poikien liikuntaa Pekka Tuomainen, uskontoa Aimo Junkkari, piirustusta Soili Toikkanen ja matemaattisia aineita Eila Honkanen.

Ensimmäisen vanhempainneuvoston puheenjohtajana toimi nimismies Heikki Vuorela ja jäsenenä mv. Pentti Hakkarainen, mv. Antti Pitkänen, rouva Leila Pitkänen ja

rouva Kerttu Toropainen. Teinikunta aloitteli toimintaansa. Sen kuraattorina toimi Eero Hämeen-Anttila ja puheenjohtajana Riitta Vuorela.

Keväällä 1971 saivat ensimmäiset 22 oppilasta ylioppilaslakin.

Hallinnollisesti lukio sai ensimmäisen vakinaisen opettajansa rehtori Eero Toikkasen. Vanhempainneuvoston aloitteesta perustettiin oppilaiden vanhemmista naistoimikunta, jonka jäseninä olivat Aino Antikainen, Anna-Liisa Happonen, Hilikka Happonen, Liisa Juutilainen, Hillevi Jäntti, Hilikka Pitkänen ja Kerttu Toropainen.

Syksyllä 1971 aloitettiin Kenttätieellä ns. viipalekoulussa eli parakissa. Ruotsia ja saksaa opetti Marja Hodju, suomea ja latinaa Eira Meriläinen (nyk. Nupponen), liikuntaa Mauri Aro ja Anja Väättäinen (nyk. Turunen), matemaattisia aineita Kari Hyvärinen ja Simo Korhonen.

Kouluun perustettiin oppilaskunta, jonka hallitukseen kuuluivat Pekka Voutilainen, Pirjo Antikainen, Tuulikki Holopainen, Arto Pelkonen, Taavi Tirkkonen, Riitta Koponen ja Olli Happonen.

Laki kouluneuvostoista toi myös Tuusniemen lukioon poliittiset kouluneuvostot keväällä 1973. Ensimmäisen kouluneuvoston jäsenet olivat Olli-Pekka Happonen, Ari Jolkkonen, Heikki Laasanen, Marja Hodju, Simo Korhonen ja Aimo Junkkari.

Syksyllä 1973 lukio siirtyi valtiolta kunnan koululaitokseen kuuluvaksi yhteislukioksi. Valtioneuvosto oli edellyttänyt, että lukiolla on oma johtokuntansa, johon valitaan jäseniä myös Kaavilta, Kuopiosta ja Vehmersalmelta. Ensimmäisen johtokunnan muodostivat Lauri Vartiainen, Ritva Laiti, Tauno Heikkinen, Tuulikki Keränen, Jorma

Kotilainen, Aulis Mustonen ja Yrjö Peltola. Englannin opettajana oli Johanna (Raita) Pyhälä.

Lukuvuosi 1974-75 jää koulun historiaan oppilasmäärältään suurimpana. Syyslukukauden alkaessa oli koulun kirjoissa 238 oppilasta. Lähes puolet heistä oli naapurikunnista. Luokkia oli yhdeksän. Opettajakunnassa aloittivat Elina Jahkonen saksankielessä, Matti Pyhälä englannin ja ranskan kielissä sekä Pauli Vesakas suomen ja musiikin opettajana.

Lukuvuoden 1975-76 aikana saatiin uusi koulurakennus. Vihkiäisjuhlaa vietettiin huhtikuun 4. päivänä. Juhalpuheen piti hallitusneuvos Voitto Kallio opetusministeriöstä ja uudet tilat vihki käyttöön Kuopion hiippakunnan piispa Paavo Kortekangas.

Matemaattisten aineiden opettajaksi tuli Matti Räsänen syksyllä 1979. Koulun muuta henkilökuntaa olivat Martta Miettinen, Helvi Miettinen, Anni Vaittinen, Veikko Vaittinen ja Martti Tirkkonen. Lukion kanslian tehtävistä vastasi Soili Toikkanen.

80-luku on ollut lukion oppilasmäärän kehityksessä laskeva. 1982-83 alitettiin 200 oppilaan raja ja 1989-90 oli oppilasmäärä alimmillaan 111. Toinen merkittävä havainto tällä vuosikymmenellä on se, että tuusniemeläisten osuus oppilasmäärästä on pienentynyt ollen jopa vain 40% oppilaista.

Syksyllä 1982 alettiin noudattaa uutta kurssimuotoista lukusuunnitelmaa ja jaksotettua työjärjestystä ensimmäisillä luokilla. Samoin Tuusniemen lukion kouluneuvoston ja johtokunnan esityksestä kouluhallitus hyväksyi Tuusniemen lukiossa noudatettavaksi liikuntapainotteisuutta. Tuusniemen lukio oli tässä suhteessa ainoalaatuinen koko

Tuusniemen lukion ensimmäiset ylioppilaat vuonna 1971.

läänissä. Tämän jälkeen lukio profiloitui voimakkaasti liikuntaan. Tämä näkyi poikien suhteellisen suurena osuutena oppilaista. Koulupäivien pituus muuttui myös seitsemäntuntiseksi, sillä lukio sai omat kuljetukset iltaan. Vuoden 1980 syksyllä aloitti historian opettajana Kirsti Antikainen ja vahtimestarina Jukka Silta-Aho.

1990-luku on ollut koulumaailmassa mullistusten aikaa. Yleisen taloudellisen taantumun kautta tulivat säästötoimenpiteet vaikeuttamaan koulujen toimintaa. Onneksi Tuusniemen kunta ei ole säästöpäätöksissään vaikeuttanut liiaksi lukion toimintaa. Eniten säästöt ovat näkyneet suurina opetusryhminä.

Opetussuunnitelma uudistui syksystä 1994. Tämä muutos mahdollisti oppilaiden huomattavasti suuremmat valintamahdollisuudet. Samalla siirryttiin luokattomuuteen ja 5-jaksojärjestelmään sekä otettiin käyttöön koeviikko. Seuraava muutos oli ylioppilastutkinnon uudistaminen siten, että tutkinnon suorittaminen voitiin jakaa jopa kolmelle eri kerralle. Tämä muutos on ollut opiskelijoille erittäin mieluinen, koska lähes puolet on hajauttanut tutkinnon suorittamista.

Opettajakunnassa tapahtuneista muutoksista voidaan mainita syksyllä 1990 aloittaneet Leena Järveläinen englannin ja ranskan kielissä sekä matemaattisiin aineisiin Heikki Jahkonen ja syksyllä 1994 Maire Miettinen. Mutta varmasti suurin muutos oli koulumme kehittäjän ja perinteiden luoja rehtori Eero Toikkasen jääminen eläkkeelle syksyllä 1994. Hänen jälkeensä rehtorina on toiminut Eero Hämeen-Anttila.

Oppilasmäärissä tapahtui 90-luvulla nousua, ja se on vakiintunut 150 vaiheille. Merkille pantavaa on ollut se, että useana vuonna on poikien osuus koulun oppilasmäärästä ollut tyttöjä suurempi. Myös tuusniemeläisten osuus oppilasmäärästä on noussut yli 50%:in.

Vapaa-ajan harrastustoimintaa vaikeuttaa maaseudun oloissa pitkät koulumatkat ja huonot liikenneyhteydet. Kuitenkin erilaista kilpailu- ja harrastustoimintaa on lukiossamme ollut aivan alusta alkaen. Harrastukset ovat myötäilleet hyvin paljon ympäröivän yhteiskunnan toimintoja. Liikunnansaralla parhaimmat hetket olivat 1970-luvun lopulla, jolloin tyttöjen viestihiihtojoukkue Maija Julkunen, Arja Keinänen ja Arja Väättäinen toivat kahtena vuonna peräkkäin Suomen mestaruuden. 1986–87 tyttöjen koripallojoukkue rehtori Mauri Aron valmentamana sai SM-pronssimitalit.

Liikunnan ohella kilpailutoimintaa on ollut myös muissa aineissa. Lukiomme oppilaat ovat menestyneet hyvin koulun 30-vuotistaipaleen aikana pidetyissä matemaattisten aineiden kilpailuissa. Parhaiten on menestynyt matematiikan avoimessa sarjassa Timo Mustonen, joka kuului vuonna 1984 myös jatkovalmennusryhmään, josta karsittiin Suomen joukkue 1985 matematiikan olympialaisiin. Fysiikkakilpailun perussarjassa Pekka Voutilainen saavutti jaetun 1. sijan 1971 ja avoimessa sarjassa Mikko Räsänen 1972.

Tuusniemen lukiossa on annettu tietotekniikan opetusta jo varsin aikaisesta vaiheesta eli vuodesta 1982 alkaen. Ensimmäisinä vuosina tietotekniikkaa voi opiskella vain yhden tunnin viikossa eli yhden kurssin verran, mutta vuosien varrella kurssien määrä on lisääntynyt niin, että nyt oppilaat voivat valita enimmillään jo viisi kurssia. Laitteistojen ja ohjelmistojen tekninen kehitys on tänä aikana mennyt huimaa vauhtia eteenpäin. Alussa koneita oli vai muutamia. Ensimmäisenä lukuvuonna tietokoneita

oli käytössä vain yksi, vaikka ensimmäisessä tietotekniikan opetusryhmässä oli 29 oppilasta. Nyt koneita on käytössä toistakymmentä.

Lukion tietokoneajan merkittävimpiä tapahtumia on ollut se, että alkuvuodesta 1997 saatiin kiinteä internet-yhteys ja omat Tuusniemi-kotisivut. Oppilailla ja opettajilla on ollut mahdollisuus surffailla internetissä ympäri maailmaa ja nähdä sekä kokea myös tätä kautta elämisen koko kirjo. Kaikki oman sähköpostiosoitteen halunneet oppilaat, opettajat sekä muu henkilökunta ovat sen saaneet.

Lukion koulurakennuksen yhteydessä on myös Tuusniemen pääkirjasto. Suora yhteys lukion käytävästä on mahdollistanut kirjaston henkilökunnan, aluksi Airi Siilin ja myöhemmin Erja Räsäsen, myötämielisyydellä sellaisen suhteen lukion ja kirjaston kesken, että sitä on ihmetelty kunnan ulkopuolellakin. Meillähän on avoimet ovet oppilaille kirjastoon suoraan lukiosta, kun kirjasto ei ole yleisölle avoin. Oppilaat voivat siten vapaatunneilla tehdä kotitehtäviään tai lukea lehtiä. Taloudellisella puolella kirjasto on hankkinut paljon sellaisia teoksia, joihin ei lukiolla olisi ollut varaa ja kuitenkin ne ovat käytettävissä oppitunneilla. Tämä yhteistyö on lukiolle suurimerkityksistä.

Vuosien varrella on varsin moni nuori aloittanut lukioitaipaleensa täällä. Kaikki eivät ole syystä tai toisesta saavuttaneet ylioppilastutkintoa. Tähän mennessä on noin 1250 uutta ylioppilasta leivottu Tuusniemen lukiosta. Toivon näiden 30 vuoden luoneen sellaisen pohjan Tuusniemen lukiolle, että tulevaisuudessa voitaisiin viettää vielä monia täysiä kymmenvuotisjuhlia.

Eero Hämeen-Anttila

Kupla, uskollinen palvelija

Suunnilleen yksi kolmannes nykyisistä elinvuosista meni tehdessä tuttavuutta kuplavalokkariin hienouksiin. Jälkeenpäin kun on joutunut pitämään eri merkkisiä vanhoja autoja, tulee joskus ikävä vanhaa palvelijaa. Varsinkin silloin, kun ropleemia ilmaantuu niissä laitteissa, joita kuplassa ei tarvinnut ollenkaan. Nyt jälkeenpäin tuntuu aivan uskomattomalta mistä kaikesta tuo pieni peltipurkki suoriutui. Se palveli 20 vuotta (kuva otettu 20-vuotispäivänä) talon ainoana auton ilman, että moottorille olisi tarvinnut tehdä mitään. Ajokilometrejä kertyi neljännesmiljoona.

Kerron muutamia mieleenjääneitä asioita, mitä siltä kuplalta vaadittiin. Kerran lähetin vanhimman pojan hakemaan kylvöaikaan kauransiementä kirkonkylästä. Tarvis oli 500 kg ja sovittiin, että ajaa kuplalla useamman reissun, kun traktorilla oli muuta työtä. Annas olla, kohta kupla ilmaantuu pihaan lastinaan nuo 10 senaikaista 50 kg säkkiä. Sama poika, käytyään Kuopiossa ylioppilaaksi, kävi jonakin kesänä muutaman kuukauden kotoa käsin kesäyliopistoa Kuopiossa. Niitä sattui olemaan peräti kuusi kaverusta, jotka kulkivat päivittäin Kuopiossa. Ratkaisun toi taas kupla, ei tarvinnut kahta autoa. Kaiken kukkuraksi naapurin isäntä tarjosi televisiota Kuopioon – sekin mahtui.

Itselleni on jäänyt mieleen pari suoritusta, joita epäilen etten nykyisillä autoilla pysyisi tekemään. Kerran syksyllä oli oikein liukkaat jäätiköt, ja vanha iso emakko piti saada karjun luokse. Ei kun kuplasta etuistuvin pois ja sika kuljettajan vierelle. Asikaisen Otto katseli aikansa, että nyt taitaa naapuri laskea leikkiä, mutta kun kuplan ovi avattiin, niin johan Otto päiväilemään, että ihmeiden aika ei ole ohi.

Yhden ainoan kerran oli lastaamisesta luovuttava auton pienuuden takia. Lähdettiin vaimon kanssa kesäisenä sademaalana ajelemaan Kuopioon. Ennen Tuusjärveä oli siihen aikaan tavallisia liftareita kolme tyttöä tiellä. Satoi vettä ja olisimme mielellämme auttaneet, mutta tytöillä oli niin paljon laukkuja, että emme saaneet mahtumaan auton sisälle. Esitin vaimolle ratkaisuksi, että jäisi tielle ja tulisi linja-autossa. Minulle jäi siitä vähän sellainen muistikuva, että tyttöjen oli nyt paras jäädä tielle.

Vielä yksi juttu, mitä kuplan sisälle sai mahtumaan. Olin kevätkylvöissä kirkonkylän laitamilla. Tuli yllättäen tarvis väkilannanlevittäjästä. No, ei kun volskilla hakemaan. Takakontin paikalla on moottori, ja etupellin alla tila on olematon, joten irrotin apulantakoneesta jalustaosan. Se takaistuimelle ja säiliöosa kuljettajan vierelle. Sekin vielä mahtui, mutta kuljettajalle ei jäänyt paikkaa istuimelle. Hiljalleen mennä köröteltiin kirkonkylää kohti, kunnes pappilan seudulla oli poliisit liikenteen valvonnassa. Sattui tutut miehet, ja pääsin jatkamaan matkaa lupamalla useampaan kertaan, että vast'edes on kuljettajan paikalla istumassa kuljettaja eikä väkilannanlevittäjä.

Sellaista ylellisyyttä kun polttoainemittaria ei siinä koskaan ollutkaan, mutta sen se sentään teki, että jos polttoaine loppui, niin armottomasti matkanteko katkesi. Sanoin "polttoaine", ei välttämättä bensiini. Kerran lähdettiin syksyisenä iltana Toivalaan kyläilemään. Oli tarkoitus Riistavedeltä ottaa bensiiniä. Huoltoasema oli suljettu ja samoin Vartialassa. No, Vartialan talouskaupan pihassa oli polttoainesäiliöitä, mutta ei ainetta. Oltiin jotenkin varmoja, ettei päästä Toivalaan asti. Kyseltiin kauppiailta, mitä lähinnä vastaavaa? – Tenttua neljän litran kannussa. Tenttu tankkiin, ja ei kun ajamaan. Pakoputki työnti tulta ja pauke vähintään kuin suihkuhävittäjässä. Vauhti jotakin 30–40 km/h. Kyllä Keinäsen veljeksillä oli hauskaa takapenkillä, mutta uskollinen palvelija vei vain määränpäähän, ja taas kun tankattiin bensiinillä niin kaikki oli kunnossa.

Riskien hallinnassa oli kuplalla ajellessa aivan erikoinen, hyvä onni. Perheeseemme hankittiin tuon yhden

auton aikana peräti kuusi ajokorttia, ja sattui yksi ainoa peltikolari – tietysti minun ajatessa. Siitä tuli selvittelyt naapuriosapuolen kanssa. Tämä pikku kolari värikkydessään on jäänyt hyvin mieleeni. Mennä köröteltiin Heikkisen Taunon kanssa Juantehtaan taajamassa johonkin kokoukseen. Jossakin kaavateiden risteyksessä tulla tupsahti vinolasi Anglia vasemmalta eteen, ja talvikelissä tuli painautuma molempien lokariin. Meillä oli

Petäismäen Volkswagen.

jo kiire kokoukseen, ja sovittiin, että kun vastapuolena on nainen ja tulee vasemmalta niin totta kai hän on syyllinen. Illalla kotiin tultua asia sai toisen käänteeseen.

Poliisista soitettiin, että olet tullut yksityistieltä ajavan eteen. Myönsin syyllisyyteni ja lupasin hoitaa maksajan osan sitten, kun korjaus on suoritettu. Meni muutama päivä, taas puhelin soi, ja langan päässä oli naisääni, joka kertoi tiedustelleensa opettajakollegalta, lukion rehtorilta, voiko tuusniemeläisiin luottaa suu sanalla. Rehtori oli neuvonut, että vaadi vain mustaa valkoisella. Sovittiin kumminkin kyseisen opettajan kanssa ilman sen kummempia välikirjoja. Muuten, se samainen Anglia taitaa ajella vieläkin Juankosken katukuvassa.

Kun edellämainittu kupla 25 palveluvuoden jälkeen alkoi osoittaa selviä vanhuuden merkkejä, vietiin se liite-riin tarkoituksena säilyttää muistona menneisyydestä. Mutta kun talossa oli sillä kertaa näppäriä tee-se-itse -miehiä, niin jonakin päivänä todettiin, että volskista oli kori hävinnyt päältä ja muuttanut muotonsa oikein maastokelpoiseksi mönkijäksi.

Tiedän kovin vähän autoista. Lieneekö toista ilmajäähdytteistä autoa edes yritetty rakentaa. Lämpimänä vuoden aikana oli huoleton pitää, mutta talviajoista pyrki jäämään kylmänkalseat muistot.

Antti Pitkänen

TUUSNIEMEN

KANSALAI SOPISTO 1968–1998

Opetusministeriön 14.6.1968 antamalla päätöksellä myönnettiin Kaavin ja Tuusniemen kunnille oikeus perustaa työkauden 1968–69 alusta valtionapuun oikeuttava kansalaisopisto, jonka ohjesäännön kouluhallitus vahvisti 27. päivänä kesäkuuta 1968. Vahvistetun ohjesäännön ja työohjelman mukaan opiston omistivat ja ylläpitivät Kaavin ja Tuusniemen kunnat. Opiston sijaintikunta oli Tuusniemen kunta ja sen toiminta-alueena Tuusniemen ja Kaavin kunnat. Tätä ennen kyseisten kuntien kunnanvaltuustot olivat hyväksyneet opiston ylläpitämistä koskevan sopimuksen, joka perustui ns. yhteisomistukseen. Sen mukaan opistolla oli yhteinen johtokunta ja yhteinen rehtori. Opiston nimenä oli sovittu Kaavin ja Tuusniemen Opisto. Tasapuolisuuden vuoksi opiston niemmässä oli Kaavi ensimmäisenä, koska rehtori oli Tuusniemen kunnan viranhaltija ja hallinto hoidettiin näin ollen Tuusniemeltä. Samoin tasapuolisuuden nimessä johtokunnan puheenjohtaja valittiin aina Kaavilta ja varapuheenjohtaja Tuusniemeltä.

Ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Kaavin kunnanjohtaja Pekka Itkonen ja varapuheenjohtajana Tuusniemen kunnanvaltuuston puheenjohtaja Mikko Korhonen. Muut jäsenet olivat Tuusniemeltä kansakoulunopettaja Erkki Halonen ja palopäällikkö Arvo Forsman sekä Kaavilta kansakoulunopettaja Esko Pakarinen ja maanviljelijä Tauno Saastamoinen.

Pöytäkirjamerkintöjen mukaan rehtorin viran hakijoita oli 18, joista neljä täytti muodollisen kelpoisuuden. Näiden kuuden hakijan joukosta opiston johtokunta valitsi 26. päivänä elokuuta 1968 opiston ensimmäiseksi rehtoriksi humanististen tieteiden kandidaatti Alpo Markun, joka otti viran vastaan 1.9.1968 ja toimii edelleen opiston päätoimisena rehtorina. Hän on hoitanut lisäksi 1.5.1995 lähtien kunnan sivistystoimenjohtajan tehtävät ja ollut opetus- ja sivistysosaston osastopäällikkönä.

Ennen Kaavin ja Tuusniemen opiston perustamista oli kansalaisopistotoimintaa ollut Tuusniemellä parin vuoden ajan Outokummun Opiston alaisena, kun sen sijaan opistotoiminta Kaavilla oli täysin uutta.

Opiskelijoita oli ensimmäisenä työvuonna 1968–69 yhteensä 693, joista Tuusniemellä 387 ja Kaavilla 306. Innostus opistotoimintaa kohtaan oli kuntalaisten keskuudessa kuitenkin suuri ja opiskelijamäärä kasvoi vuosi vuodelta. Opistoa oli pyrittävä hoitamaan myös kuntien välisen sopimuksen perusteella tasapuolisesti. Niinpä neljän vuoden kuluttua työvuonna 1971–72 opiskelijoita oli opistossa jo 1028, joista Tuusniemellä 503 ja Kaavilla 525 eli Kaavilla hieman enemmän. Koska opiskelijamäärä näin osoitti jatkuvaa kasvua, katsottiin Kaavilla tässä vaiheessa aiheelliseksi erota omaksi itsenäiseksi opistoksi vuoden 1972 syksyllä. Tällöin opiston johtokunnan puheenjohtajaksi tuli Tuusniemellä kansakoulunopettaja Erkki Halonen, varapuheenjohtajaksi kotiteollisuusneuvoja Maija Asikainen sekä muiksi jäseniksi palopäällikkö Arvo Forsman, emäntä Johanna Tirkkonen ja nuohooja Matti Frilander. Johtokunnan itseoikeutettuna jäsenenä ja si-

teerinä toimi ohjesäännön mukaan opiston rehtori. Opistossa oli johtokunta aina vuoteen 1993 saakka, jolloin se lakkautettiin kunnassa suoritettua hallinnonuudistuksen myötä ja opisto siirrettiin koulutuslautakunnan alaisuuteen. Opistossa oli siis sitä perustettaessa vain rehtori päätoimisena viranhaltijana sekä hänen lisäkseen sivutoimisia tuntiopettajia. Tarpeen vaatiessa otettiin luennoitsijoita.

Vasta vuoden 1971 syksyllä saatiin Kaaville ottaa sivutoiminen yhdysmies, joksi valittiin kansakoulunopettaja Kalevi Laiho ja samasta ajankohdasta saatiin opiston toimistossa käyttää vähäisessä määrin myös tilapäistä toimistoapua. Vuoden 1973 syksyksi perustettiin koulutoimiston ja kansalaisopiston yhteinen toimistoapulaisen virka, johon valittiin merkantti Riitta Antikainen ja 1.9.1975 saatiin opistoon päätoiminen toimistoapulaisen virka, johon valittiin merkonomi Pirkko Rissanen ja vuoden 1977 alusta merkonomi Anja Marku. Kyseinen virka muutettiin 1.8.1983 apulaiskanslistin viraksi.

Ensimmäinen päätoiminen opettaja saatiin opistoon 1.8.1986, jolloin tekstiilityön opettajan virkaan valittiin kotiteollisuusohjaaja Jaana Anttila ja hänen jälkeensä pariksi vuodeksi kotiteollisuusopettaja Seija Laine-Kinnunen. 1.8.1989 alkaen päätoimisena tekstiilityön opettajana on toiminut artemoni Tiina Räsänen. Vuodesta 1989 opistossa on ollut myös neljän kunnan eli Kaavin, Tuusniemen, Juankosken ja Nilsin opistojen yhteinen atk-opettaja, jota virkaa hoitaa nykyään tradenomi Tiina Vallius.

Opiston toimisto sijaitsee aluksi vanhalla kunnanvirastolla ollen välillä muutaman vuoden ajan ns. veteraanitalon alakerrassa, kunnes se vuoden 1977 alussa siirrettiin peruskoulun yläasteelle, ensin kirjaston entisiin tiloihin ja sitten talonmiehen entiseen asuntoon, joissa opistolla oli 17 vuoden ajan varsin hyvät ja toimivat tilat. Elokuusta 1993 lähtien opiston toimisto on ollut uudella virastotalolla. Opetustiloina on käytetty vuosittain pääasiassa peruskoulun tiloja ja lakkautettuja kouluja ja muita kunnan tiloja sekä lisäksi on vuokrattu vähäisessä määrin opetustiloja yhdistyksiltä ja yksityisiltä. Keskuspaikkana on ollut aina peruskoulun yläaste. Toimipisteitä on ollut vuosittain noin 20. Peruskoulun yläasteen saneeraus suunnitelmissa on opistolle esitetty myös opetustiloja, joissa toimisivat opiston erityisryhmät kuten esimerkiksi musiikkipiirit, posliininmaalaukset ja keramiikkapiirit, lasten kuvataidekoulu ja kuvataidepiirit. Ne mahdollistaisivat myös päiväryhmien kokoontumisen kirkonkylällä. Kaavin kunnan erottua 1972 opiskelijamäärä kasvoi kummassakin opistossa. Meillä se nousi noin 150 eli 650, jossa se pysyi seuraavat kuusi vuotta, minkä jälkeen se nousi muutaman vuoden ajaksi yli 700 vaihdellen nykyään vuosittain 700 opiskelijan kahden puolen. Tämä merkitsee sitä, että lähes 25 prosenttia kuntalaisista käyttää vuosittain opiston palveluja.

Alkuvuosina opistossa perittiin kunnalle vain parin markan suuruisia opintomaksua ja opistolaiskunnalle yh-

TUUSNIEMEN KANSALAI SOPISTO 1968–1998

Opetusministeriön 14.6.1968 antamalla päätöksellä myönnettiin Kaavin ja Tuusniemen kunnille oikeus perustaa työkauden 1968–69 alusta valtionapuun oikeuttava kansalaisopisto, jonka ohjesäännön kouluhallitus vahvisti 27. päivänä kesäkuuta 1968. Vahvistetun ohjesäännön ja työohjelman mukaan opiston omistivat ja ylläpitivät Kaavin ja Tuusniemen kunnat. Opiston sijaintikunta oli Tuusniemen kunta ja sen toiminta-alueena Tuusniemen ja Kaavin kunnat. Tätä ennen kyseisten kuntien kunnanvaltuustot olivat hyväksyneet opiston ylläpitämistä koskevan sopimuksen, joka perustui ns. yhteisomistukseen. Sen mukaan opistolla oli yhteinen johtokunta ja yhteinen rehtori. Opiston nimenä oli sovittu Kaavin ja Tuusniemen Opisto. Tasapuolisuuden vuoksi opiston niemissä oli Kaavi ensimmäisenä, koska rehtori oli Tuusniemen kunnan viranhaltija ja hallinto hoidettiin näin ollen Tuusniemeltä. Samoin tasapuolisuuden nimessä johtokunnan puheenjohtaja valittiin aina Kaavilta ja varapuheenjohtaja Tuusniemeltä.

Ensimmäiseen johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Kaavin kunnanjohtaja Pekka Itkonen ja varapuheenjohtajana Tuusniemen kunnanvaltuuston puheenjohtaja Mikko Korhonen. Muut jäsenet olivat Tuusniemeltä kansakoulunopettaja Erkki Halonen ja palopäällikkö Arvo Forsman sekä Kaavilta kansakoulunopettaja Esko Pakarinen ja maanviljelijä Tauno Saastamoinen.

Pöytäkirjamerkintöjen mukaan rehtorin viran hakijoita oli 18, joista neljä täytti muodollisen kelpoisuuden. Näiden kuuden hakijan joukosta opiston johtokunta valitsi 26. päivänä elokuuta 1968 opiston ensimmäiseksi rehtoriksi humanististen tieteiden kandidaatti Alpo Markun, joka otti viran vastaan 1.9.1968 ja toimii edelleen opiston päätoimisena rehtorina. Hän on hoitanut lisäksi 1.5.1995 lähtien kunnan sivistystoimenjohtajan tehtävät ja ollut opetus- ja sivistysosaston osastopäällikkönä.

Ennen Kaavin ja Tuusniemen opiston perustamista oli kansalaisopistotoimintaa ollut Tuusniemellä parin vuoden ajan Outokummun Opiston alaisena, kun sen sijaan opistotoiminta Kaavilla oli täysin uutta.

Opiskelijoita oli ensimmäisenä työvuonna 1968–69 yhteensä 693, joista Tuusniemellä 387 ja Kaavilla 306. Innostus opistotoimintaa kohtaan oli kuntalaisten keskuudessa kuitenkin suuri ja opiskelijamäärä kasvoi vuosi vuodelta. Opistoa oli pyrittävä hoitamaan myös kuntien välisen sopimuksen perusteella tasapuolisesti. Niinpä neljän vuoden kuluttua työvuonna 1971–72 opiskelijoita oli opistossa jo 1028, joista Tuusniemellä 503 ja Kaavilla 525 eli Kaavilla hieman enemmän. Koska opiskelijamäärä näin osoitti jatkuvaa kasvua, katsottiin Kaavilla tässä vaiheessa aiheelliseksi erota omaksi itsenäiseksi opistoksi vuoden 1972 syksyllä. Tällöin opiston johtokunnan puheenjohtajaksi tuli Tuusniemellä kansakoulunopettaja Erkki Halonen, varapuheenjohtajaksi kotiteollisuusneuvoja Maija Asikainen sekä muiksi jäseniksi palopäällikkö Arvo Forsman, emäntä Johanna Tirkkonen ja nuohooja Matti Frilander. Johtokunnan itseoikeutettuna jäsenenä ja sihteerinä toimi ohjesäännön mukaan opiston rehtori. Opistossa oli johtokunta aina vuoteen 1993 saakka, jolloin se lakkautettiin kunnassa suoritetun hallinnonuudistuksen myötä ja opisto siirrettiin koulutuslautakunnan alaisuuteen. Opistossa oli siis sitä perustettaessa vain rehtori päätoimisena viranhaltijana sekä hänen lisäkseen sivutoimisia tuntiopettajia. Tarpeen vaatiessa otettiin luennoitsijoita.

Vasta vuoden 1971 syksyllä saatiin Kaaville ottaa sivutoiminen yhdysmies, joksi valittiin kansakoulunopettaja Kalevi Laiho ja samasta ajankohdasta saatiin opiston toimistossa käyttää vähäisessä määrin myös tilapäistä toimistoapua. Vuoden 1973 syysyksiä perustettiin koulutoimiston ja kansalaisopiston yhteinen toimistoapulaisen virka, johon valittiin merkantti Riitta Antikainen ja 1.9.1975 saatiin opistoon päätoiminen toimistoapulaisen virka, johon valittiin merkonomi Pirkko Rissanen ja vuoden 1977 alusta merkonomi Anja Marku. Kyseinen virka muutettiin 1.8.1983 apulaiskanslistin viraksi.

Ensimmäinen päätoiminen opettaja saatiin opistoon 1.8.1986, jolloin tekstiilityön opettajan virkaan valittiin kotiteollisuusohjaaja Jaana Anttila ja hänen jälkeensä pariksi vuodeksi kotiteollisuusopettaja Seija Laine-Kinnunen. 1.8.1989 alkaen päätoimisena tekstiilityön opettajana on toiminut artemoni Tiina Räsänen. Vuodesta 1989 opistossa on ollut myös neljän kunnan eli Kaavin, Tuusniemen, Juankosken ja Nilsiän opistojen yhteinen atk-opettaja, jota virkaa hoitaa nykyään tradenomi Tiina Vallius.

Opiston toimisto sijaitsi aluksi vanhalla kunnanvirastolla ollen välillä muutaman vuoden ajan ns. veteraanitalon alakerrassa, kunnes se vuoden 1977 alussa siirrettiin peruskoulun yläasteelle, ensin kirjaston entisiin tiloihin ja sitten talonmiehen entiseen asuntoon, joissa opistolla oli 17 vuoden ajan varsin hyvät ja toimivat tilat. Elokuusta 1993 lähtien opiston toimisto on ollut uudella virastotalolla. Opetustiloina on käytetty vuosittain pääasiassa peruskoulun tiloja ja lakkautettuja kouluja ja muita kunnan tiloja sekä lisäksi on vuokrattu vähäisessä määrin opetustiloja yhdistyksiltä ja yksityisiltä. Keskuspaikkana on ollut aina peruskoulun yläaste. Toimipisteitä on ollut vuosittain noin 20. Peruskoulun yläasteen saneeraussuunnitelmissa on opistolle esitetty myös opetustiloja, joissa toimisivat opiston erityisryhmät kuten esimerkiksi musiikkipiirit, posliininmaalauksen- ja keramiikkapiirit, lasten kuvataidekoulu ja kuvataidepiirit. Ne mahdollistaisivat myös päiväryhmien kokoontumisen kirkonkylällä. Kaavin kunnan erottua 1972 opiskelijamäärä kasvoi kummassakin opistossa. Meillä se nousi noin 150 eli 650, jossa se pysyi seuraavat kuusi vuotta, minkä jälkeen se nousi muutaman vuoden ajaksi yli 700 vaihdellen nykyään vuosittain 700 opiskelijan kahden puolen. Tämä merkitsee sitä, että lähes 25 prosenttia kuntalaisista käyttää vuosittain opiston palveluja.

Alkuvuosina opistossa perittiin kunnalle vain parin markan suuruisia opintomaksua ja opistolaiskunnalle yhte-

den markan suuruista maksua, kunnes kunta luopui opintomaksusta 1970-luvun alussa ja opistolaiskunta sai luvan periä 10 markan suuruista vapaaehtoista opistolaiskuntamaksua. Vuoden 1993 alussa kunta otti uudelleen käyttöön opistomaksun, jonka suuruudeksi päätettiin 60 mk ja sillä sai osallistua kaikkiin opiston piireihin. Seuraavana vuonna siirryttiin lopulta kurssikohtaisiin maksuihin. Vaikka maksut ovat kohonneet moninkertaisiksi, niitä voidaan pitää ilmeisesti varsin kohtuullisen suuruisina, koska opiskelijamäärät ovat pysyneet edellisten vuosien tasolla. Opintoryhmät ovat myös pysyneet paremmin koossa, kun opistolaiset ovat harkinneet tarkemmin, mihin osallistuvat.

Opetusta on annettu viime vuosien aikana opetushallituksen opistollemme myöntämän noin 2700 tunnin tunti-kiintiön puitteissa. Opintoryhmiä on ollut vuosittain noin 70–80. Alkuvuosina opintoryhmistä kolmeneljäsosa oli sivukylillä ja yksi neljäsosa kirkonkylässä. Kirkonkylään suuntautuneen muuttoliikkeen vuoksi suhde on kääntynyt kuitenkin vähitellen päinvastaiseksi. Opetettavista aineista suurimman ryhmän ovat muodostaneet koko opiston toiminnan ajan erilaiset kädentaitoihin ja taideaineisiin liittyvät piirit. Liikuntapiirit ovat olleet aina hyvin suosittuja. Myös kielipiirejä on ollut opiston ohjelmassa viime vuosien aikana enemmän kuin aikaisemmin. Taiteen perusopetus siirtyi opistolle vuoden 1995 alussa ja on edelleen opiston tehtävänä. Opetuksen painopistealueet ovat viime vuosien aikana olleet taito- ja taideaineiden lisäksi atk-kurssit ja erilaiset lyhytkurssit.

Opistolaisten omaehtisata vapaata opistolaiskuntatoimintaa on järjestetty opistossa sen perustamisesta lähtien. Aluksi kokouksien osanottajat olivat eri opintoryhmien edustajia, kunnes työvuoden 1970 alussa opistolaiskuntaa johtamaan valittiin johtokunta ja vahvistettiin opistolaiskunnan säännöt. Ensimmäiseen opistolaiskunnan johtokuntaan kuuluivat puheenjohtajana Martti Tirkkonen, sihteerinä Arvo Forsaman ja muina jäseninä Anja Hyttinen, Kaija Hämäläinen ja Matti Poutiainen. Opistolaiskunnan toimintamuotoihin on kuulunut pääasiassa teatteriretkien,

muiden retkien ja illanviettojen järjestäminen sekä opiston opintoryhmien taloudellinen tukeminen. Lisäksi opistolaiskunta on osallistunut vuosittain opiston työnäyttelyyn pystyttämiseen. Opiston erilaiset ohjelmapiirit ovat esiintyneet vuosittain opistolaiskunnan ja opiston tilaisuuksissa.

On ilmeistä, että Tuusniemen kansalaisopisto on näiden 30 vuoden toimintavuoden aikana vakiinnuttanut asemansa Tuusniemen kunnan elämänrytmiin kuuluvana erottamattomana osana. Aikuisten oppilaitoksena siitä on tullut yhteiskunnan työväline, laitos, jonka tehtävänä on kehittyä ja vastata ajan haasteisiin, mutta ennen kaikkea antaa opiston opiskelijoille mahdollisuus omien tietojen ja taitojen kartuttamiseen ja kaikkinaiseen itsensä kehittämiseen vapaa-aikoinaan.

Alpo Marku

Kansalaisopiston alku

Kansalaisopistotoimintaa Tuusniemellä oli ennen Tuusniemen opiston perustamista noin kaksi vuotta. Silloisen nuoris- ja liikuntalautakunnan puheenjohtaja Anna-Liisa Happonen ja sihteerinä Seppo Hallman esittivät lautakuntansa kautta kansalaisopistotoiminnan käynnistämistä Tuusniemellä. Tuolloin asiasta neuvoteltiin Outokummun opiston ja Outokummun kauppalan edustajien kanssa. Tosin jotkut tuusniemeläiset luottamusmiehet epäilivät opistotoiminnan tarpeellisuutta ja kuntalaisten kiinnostusta opistotoimintaa kohtaan. Alusta alkaen oli tavoitteena saada oma opisto. Menettely oli taloudellisesti ja toiminnallisesti silloisesta lainsäädännöstä ja valtionapujärjestelmästä johtuen järkevä. Toiminta pystyttiin käynnistämään täydellä valtionosuudella ja pienin kustannuksin. Heti alusta alkaen perustettiin opintopiirejä koko kunnan alueelle. Tuusniemellä hallinnollisista tehtävistä vastasi tuolloinen nuoris- ja liikuntalautakunta. Virallisesti asiat hoidettiin Outokummun opiston ja opiston rehtori Laukkasen kautta. Käytännön tehtävistä vastasi oman toimensa ohella nuoris- ja liikuntaohjaaja Seppo Hallman.

Satu Valmetista

Matin vanha Valmetti tykkäsi kurvailla toisten ihmisten kaurapelloilla. Omistaja rankaisi Valmetiaan ottamalla siitä renkaan pois, jotta se oppisi kantamaan vastuunsa. Mutta se ei Valmetia haitannut, ja se meni jälleen ryymymään samalle kaurapellolle. Niin tuo traktori menetti virta-avaimensa, mutta ei sekään sen menoa haitannut, sillä Valmetilla oli vara-avain. Joten taas traktori meni reuhaamaan edellä mainitulle pellolle. Kaksi edellistä rangaistusta teki siitä rikoksenuusijan. Omistaja hajoitti traktorin osiksi, ja vei sen romuttamolle. Kun traktori oli kokonaan murskattu, teki omistajan mieli ottaa talteen romutettu akku. Mutta romuttaja oli pihistänyt akun, ja väitti, ettei siinä ikinä sellaista ollutkaan.

Tämä on tarkoitettu opetukseksi niille, jotka rohkenevat uusia rikoksensa oppimatta ikinä hillitsemään itseään.

Petteri Räsänen, Juurikkamäki

Kuva: Museovirasto

Olipa ennen Salonkylässä erikoinen ihmisasumus. Sen oli rakennuttanut 1930-luvulla Aarne Taskinen. Opettaja Otto Räsänen on kirjoittanut mökistä vuonna 1952 näin:

"Sitä ei tahtoisi uskoa, että mies vielä 20 vuotta sitten rakentaa Suomen maassa, rauhan oloissa tällaisen multamökin itselleen, vaimolleen ja tulevalle lapselleen. Se on kuitenkin totta, niin ihmeellistä kuin se onkin. Kyllä minäkin olin ihmeissäni, että tämän näin ja kuulin – Tuusniemellä.

Mökki oli kaivettu maan sisään multarinteeseen. Maan päällä oli vain muutamia hirsikertoja, niin että seinään saatiin pieniä ikkunoita valoksi. Asumuksen sisäpuolella oli laudoista tehty seinät ja uloslämpivä uunipahana. Kun mökki valmistui kaikessa kiireessä syksyllä, olivat rakennuspuut, sammalet ja seinät kosteat ja valoivat vettä. Tähän rakentaja toi nuoren vaimonsa, joka synnytti lapsen. Lapsi jäi elämään, mutta äiti menetti synnytyksessä henkensä verenvuotoon. Verta kuulemma tuli niin, että lattia lainehti verestä.

Pantamäen Martti multamökin paikalla v.1998.

Nyt (v. 1952) mökissä asuu Simo Voutilainen. Hänen vaimonsa Hilja Savolainen oli ostanut multamökin Aarne Taskiselta, asuen tässä maakuopassa äitinsä kanssa kaksi ensimmäistä vuotta. Palsta, jolla tämä multamökki sijaitsee, on 1 ha:n suuruinen ja ostettu Paavo Lyytiseltä. Tämän maatuvan vierellä oikealla oli vanha hirsinen, vanhana ostettu ja siihen siirretty huonerottelo, ja sen vierellä aivan uusi sievä pystylaudoilla vuorattu asuinrakennus. Kolme kehitystietä vierekkäin, parinkymmenen vuoden sisällä rakennettuja.

Ihmisten hylättyä on tämä vanha multamaja avannut ovensa eläimille. Mutta huono se on ollut siihenkin virkaan, kovin siivoton. Siltä se näytti kesälläkin. Porsas karsinassaan siellä näytti pitävän majaansa. Lannan- ja virtsansekaista liejua oli sekä sisällä että edessä. Ei luulisi olevan hauskaa siinä ihmisten kävellä ja eläinten seistä. Lanta oli luotava ulos oven kautta.

Mökin mies Simo Voutilainen tuumiskeli maantien piennarta niittäessään: -Kaikenlaista asuntoa mies kyhäsii; akkasa käv' siinä tappamassa."

Aarne Taskisen jälkeen multamökissä asui loisena Tiina Kinnunen. Pantamäen Helmi muisteli: "Tiina-mummo ei juonut itse kahvia, mutta hänellä oli aina korppuja, joita hän laittoi kuumaan maitoon, ja se oli lapsista suurta herkkua."

Myöhemmin Savolaiset ostivat multamökin. Siihen aikaan oli tapana nimipäivänä käydä opettajalle laulamasaa. Hilja Savolainen piti lauluharjoitukset multamökissä. Ne pidettiin opettajalta salaa. Hilja Savolainen meni naimisiin Simo Voutilaisen kanssa. He rakensivat multamökin läheisyyteen asunnon, ja heidän poikansa Veli Voutilainen asuu nyt siellä. Multamökki jäi navetaksi. Nyt multamökkiä ei enää ole, mutta sen paikalla näkyy vieläkin kuoppa.

*Otto Räsänen kirjoituksesta v. 1952
lyhensi Anna-Liisa Happonen*

Lyhyt historiikki Paakkilan Konepajasta

Paakkilan Konepaja Oy on Kalervo ja Taija Huhtisen vuonna 1978 perustama perheyrittys. Aluksi valmis tettiin yksinkertaisia rautarakennetöitä ja paikallavalumuotteja rakennusteollisuudelle vuokrakoneilla- ja laitteilla vuokratuissa kiinteistöissä. Nykyisin toimitaan omissa 3000 m² tuotantotiloissa nykyaikaisilla koneilla ja laitteilla. Konepajan päätuotteita ovat pääasiassa vientiteollisuuden alihankinta, jonka muodostavat erilaiset koneet, laitteet ja niiden osat.

Suomen Logistiikkayhdistys valitsi Paakkilan Konepajan vuoden 1997 alihankkijaksi. Konepaja on saanut Lions-Klubin, Tuusniemen Yrittäjien ja maakunnallisen yrittäjäpalkinnon vuonna 1986. 20-vuotisjuhlavuonna 1998 yrityksen palveluksessa on lähes viisikymmentä työntekijää ja liikevaihto- ja kannattavuus on kasvanut. Myös luottokelpoisuusluokituksessa yritys kuuluu Suomen parhaimmista, jota edustaa 2% kaikista suomalaisista yrityksistä. Yritys on ollut uranuurtaja monissa asioissa, mm. ensimmäisenä alihankintayrityksenä Suomessa hankittiin hitsausrobotti 80-luvun loppupuolella. Yritys on investoinut voimakkaasti uuteen tekniikkaan ja henkilökunnan valmennukseen. Solu- ja tiimityöskentely sekä asiakaslähtöinen tuotannonohjaus ovat tätä päivää. Ammattitaitoinen ja motivoitunut henkilökunta on tärkeä lenkki mittattaessa yrityksen kilpailukykyä. Laatuun panostetaan voimakkaasti ja jokainen tekijä valmistuksessa omalta osaltaan huolehtii työnsä laadun toteutumisesta. Yhteiseen hiileen puhalletaan joukolla. Kahteen vuosikymmeneen mahtuu myös huomattava määrä erilaisia vastoin käymisiä ja takaiskuja. Mutta yritys elämässä niihin on vain totuttava ja tartuttava härkää sarvista. Ratkaistut ongelmat ovat historiaa, eivätkä ne ratkaisun saatuaan jää elämään edes muistoihin, koska eteenpäin on mentävä ja jokainen työ ja uusi asia on ikäänkuin uudelleen lunastettava. Mikään ei pysy, ellei asioita jatkuvasti viedä eteenpäin.

Omia tuotteita ovat työstökoneiden turvalaitteet, lähinnä sorvien, jyrskoneiden ja vastaavien lastunsuojat.

Omalla messuosastolla Pariisissa huhtikuussa 98.

Näiden tuotteiden osalta konepaja on markkinajohtaja kotimaassa ja myös vientiin menee kyseisiä suojia, mm. Ruotsiin, Saksaan, Britanniaan, Ranskaan ja Belgiaan. 80-luvun loppupuolella kyseiset laitteet, joita olemme valmistaneet vuodesta 80, tulivat Suomessa lakisääteiksi. 97 niistä tuli direktiivi EU-alueella, odotamme direktiivin tuovan lisäpotkua turvalaitteiden myyntiin kyseisellä alueella.

Tulevaisuuteen yritys suhtautuu luottavaisin mielin, koska investointien oikea-aikaisuus ja oikein kohdistaminen lisäävät yrityksen kilpailukykyä ja vastaavat asiakkaiden tarpeita. Yrityksessä on jatkuvasti nuorten ihmisten valmennus/koulutus työn ohessa käynnissä. Asiakkaitamme ovat suuret vientiyritykset. Historiikin, pienenkin, kirjoittaminen tuntuu hankalalta, koska yrityksessämme vain harvoin vilkuillaan "peruutuspeiliin". Tämä päivä ja tulevaisuus pitkällä jänteellä ovat asioita, jotka niin totaalisesti vievät ajatukset ja mielenkiinnon mukanaan. Menneisyys on muistoja ja tulevaisuus pelkkää liittoa eteenpäin, jos Luoja suo terveyttä ja elämänvoimaa. Yrittäminen elämänmuotona on perheessämme se voima, joka antaa uskoa siihen, että ihminen pystyy vaikka lentämään, jos ihan vakavasti on niin päättänyt. Kahden vuosikymmenen aikana olemme yhteistyöllä ja yhteisen päämäärän tavoittamiseksi tehneet mahdolliseksi luoda terveellä pohjalla toimiva ja valtakunnallisesti arvostettu metallialan yritys Tuusniemelle, jossa periaatteessa kaikki ns. metallin perinteet maatalousvaltaisessa kunnassa ovat puuttuneet. Sanottakoon, että maatalousvaltaisessa kunnassa on kasvanut hyvää ja kädentaidot omaavaa uutta polvea, jolla rakennemuutoksen kynsissä on hyvät edellytykset kasvaa metallialan arvostettuihin ammatteihin, yrityksessämme on siitä hyviä kokemuksia.

Yhteenvetona 20 vuoden kokemuksella: Tuusniemellä on hyvä olla ja yrittää.

7.11.98
Taija Huhtinen

Paakkilan Konepaja 20 vuotta 1.10.98.

Kun provasti kirjaston perusti **KOTIKUNNAN** **KIRJASTO 140 VUOTTA**

Suomen yleiset kirjastot juhlivat 1994 kaksisataavuotista taivaltaan, me ylpeinä 140-vuotiaista "vireää vanhustamme" kevättalvella 1998.

Kirjastomme perustettiin 1858, kun "provasti" M. Pelkosen aloitteesta pidettiin talollisten O. ja P. Pelkosen häissä asiaa varten keräys, joka tuotti 100 ruplaa. Aluksi kirjasto toimikin pappilassa, missä sitä palkatta hoitivat niin papit kuin lukkari ja kiertokoulunopettajat.

Kirjaston ja koulun pitkä yhteinen taival alkoi kirjaston siirtyessä 1875 vastaperustettuun kansakouluun. Koulu kirjastoineen kuitenkin paloi 1893. Toimielias ja opetus- ja sivistystyölleen omistautunut opettaja Pasanen aloitti uuden kirjaston kartuttamisen. Uutta kokoelmaa varten saatiin lahjoituksia, pidettiin keräyksiä ja kuntakin "kantoi kortensa kekoon" lupaamalla koiraverotulonsa kirjastolle. Väliaikaiset tilansa kirjasto sai pitäjäntuvalla, minne se koulun mukana siirtyi. Kirjasto oli auki sunnuntaisin ja juhlapäivinä tunnin jumalanpalveluksen jälkeen. Lainaminen oli edelleen maksullista, niin kuin se oli ollut alusta saakka. Kirjastoseuran jäseneksi Tuusniemen kirjasto liittyi 1913.

Kun tultiin 1920-luvulle, kirjaston toiminta näytti hiipuvan ja lopulta sammuvan kokonaan.

Kunnansihteeri Ananias Happonen pani vireille kirjastotoiminnan uudelleen herättelemisen 1947. Kirjastonhoitajaksi pyydetty opettaja kuitenkin kieltäytyi ja kirjaston avaaminen viivästyí vuodelle. Kun kirjastonhoitajaksi –

nyt jo palkkaa vastaan – pyydettiin Elvi Pakkasta, hän suostui ja kirjasto avattiin 15.10.1948. Kirjaston ja koulun tiet erkanivat 1951 yli kymmeneksi vuodeksi. Kirjasto muutti ensin postitaloon ja sitten "tohtorin taloon".

"Ympäri käydään ja yhteen tullaan". Uuteen keskikoulurakennukseen tuli huoneisto myös kirjastoa varten ja siihen muutettiin 1965. Kirjastotoimi oli laajentunut. Paakkilaan perustettiin 1952 ensimmäinen sivukirjasto, joita perustettiin lisääkin. Tuusniemi oli edelläkävijä myös laitost kirjastojen perustamisessa. Meillä sellainen perustettiin 1963 vanhainkodille Pakkasalon saareen ja se lakkautettiin vasta kirkonkylälle muuton yhteydessä. Sittemmin nämä sivu- ja laitost kirjastot on korvannut 1970-luvun alussa liikkeelle lähtenyt kirjastoauto. Nykyinen, myös Kaavin asukkaita palveleva auto, on hankittu 1988. Kirjasto sai uudet ja avarammat tilat 1974 uudessa lukiorakennuksessa.

Pitkä tie on kuljettu pappilan nurkkakammarin kirjahyllystä nykyiseen, monitoimiseen kirjastoon, jossa on maksutta tarjolla kirjoja, lehtiä, äänitteitä ja paljon muuta, huviksi ja hyödyksi. Varsinaisen lainaustoimintansa lisäksi kirjasto järjestää yhteistyössä esim. koulujen ja eri järjestöjen kanssa mm. näyttelyitä ja erilaisia yleisötilaisuuksia. Uusinta uutta kirjastossa edustaa yleisön käytöön tarkoitettu Internet-pääte.

Erja Räsänen

Varastosta kuului sipinää, supinaa... kunnes juhluvieraidei iloksi sieltä pelmahti koko joukko tuttujaakin tutumpia satukirjojen hahmoja.

Koillis-Savon Ua 20-vuotta

Koillis-Savon Urheiluautoilijoiden syntyvaiheet pohjautuvat Juankosken Moottorikerhon toiminnalle. Moottorikerho oli toiminut jo toistakymmentä vuotta vuonna 1978. Muutaman vuoden ajan oli käyty kissanhännän vetoa siitä, onko moottorikerho yleensä ottaen oikea ympäristö harastaa autourheilua, varsinkin kun toiminta tuolloin pyöri 100 prosenttisesti autourheilun ympärillä. Myös Pohjois-Savon Ua-seurat olivat ottaneet autourheilun omiin nimiinsä ja näin JMK oli auttamattomasti jäämässä renkaan ulkopuolelle.

Näissä merkeissä 19.2.1978 kokoonnuttiin Juankoskelle ravintola Pataruukkiin keskustelemaan uuden Ua-kerhon perustamisesta jatkamaan JMK:n viitoittamaa tietä ja toimintaa. Tästä tilaisuudesta muodostui yksimielisesti Koillis-Savon Ua:n perustamiskokous. Osanottajia kokouksessa oli noin 30 käsittäen koko Koillis-Savon alueen.

Uuden seuran organisaatio tulisi noudattamaan niitä linjoja, johon JMK:ssa edellisinä vuosina oli päädytty. Toiminnallisesti yhdistyksen tarkoituksena oli autourheilun, auton hallintataidon ja liikennenkulttuurin edistäminen sekä kehittäminen Koillis-Savon alueella. Tarkoituksensa toteuttamiseksi yhdistyksen tuli järjestää kilpailuja,

näytöksiä ym. autourheiluun ja liikennekysymyksiin liittyviä valistus-, tiedotus-, koulutus- ja harjoitustilaisuuksia sekä tukea jäsenistönsä kilpailutoimintaa.

Alaosastot perustettiin Siilinjärvelle, Rautavaaralle ja Nilsijään sekä myöhemmin 70- ja 80-luvun taitteessa Tuusniemelle pääpaikan ollessa Juankoskella. Myöhemmin 80-luvun lopussa Nilsijä ja Rautavaara erosivat omiksi seuroikseen toiminta-alueen laajuuden aiheuttamia ongelmia tiedon kulussa seuran sisällä.

Ensimmäisen hallituksen muodostivat pj. Matti Maaninen, vpj. Veikko Hyvärinen, siht. Saku Lipponen, jäsenet Ari Lievonen, Kyösti Rautiainen, Rauno Nuutinen, Veijo Väättäinen, Paavo Remes ja Matti Hyvärinen.

Perustamisvuonna jäsenmäärä oli mahtava 220, vain Kuopiossa oli silloin jäseniä enemmän piirin alueella, 260 jäsentä. Myöhemmin jäsenmäärä ylsi jopa 500:aan ollen piirin ylivoimaisesti suurin ja valtakunnallisestikin merkittävä. Seuran puheenjohtajina ovat toimineet Matti Maaninen, Saku Lipponen, Henrik Hujanen, Jouko Lehtolainen, Saku Parviainen, Markku Kokkarinen, Matti Frilander, Pekka Auvinen, Raimo Mikkonen ja tänä päivänä Taisto Kröger.

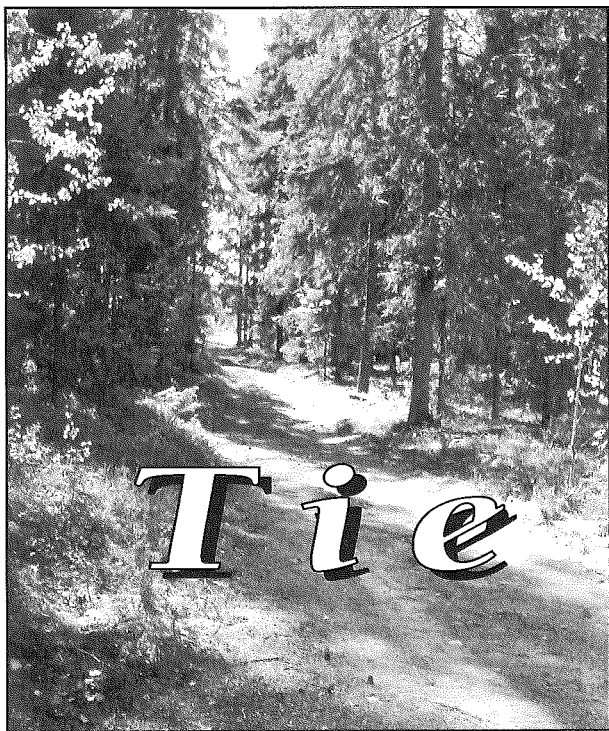
Pekka Auvinen

Jää kovilla JM-Talvimestaruus 98-kisoissa Juojärvellä.

Kaikki etenemistyyliä nähtiin Talvimestaruus 98 -ajoissa.

Ruskilan hautausmaalta alkavaa Pienen Vehkalahdentien vanhaa pohjaa.

Se oli kahden kilometrin mittainen kärrytie ja kulki mutkaisena, kivisenä ja kuoppaisena mutkitellen metsän halki järven rannasta päätyen valtatielle. Sellaisena sen opin tuntemaan viisikymmentä vuotta sitten.

Alkujaan se on ollut vain ihmisten tallaama polku. Sitten lähes sata vuotta sitten Mustinlahden kauppias teetti tien ajattaakseen kauppatarvike- ja laivalle Pieneen Vihtalahteen. Siinä oli monta porttia: ensimmäinen lähellä rantaa, toinen Törrösen talon luona, kolmas Keskimökin maiden alkaessa, neljäs Ahmamaiden maiden alkaessa, viides Ollilan maiden alkaessa ja kuudes Ollilan maiden päättyessä. Silloin jo oltiin lähellä hautausmaata.

Varmaan jo kuljin niin pienenä vanhempien mukana, etten muista. Mutta sen matkan muistan, kun ennen kouluunmeno minulla oli tärkeä asia. Pareista tehdyssä kopsassa kannoin äidille vehnäjauhopussia. Koppa oli punaiseksi maalattu, siinä oli suljettava kansi ja kädensija. Mieheeni jäi, että isä hymyillen – sillä kerralla hymyillen – seurasi minun tätä tärkeätä toimitustani.

Kun aloitin kansakoulun kolmannen luokan, eräs äiti vei poikaansa kouluun pyörän tarakalla. Poika tunnetaan nykyisin lehtien palstoilla ”eteläsuomalaisena miehenä”, tämä minun kansakoulukaverini. Kun se poika varttui, kuljimme koulumatkaa yhdessä. Villinä poikana hän narrasi ja kiusasi minuakin, vanhempaansa. Minä olin sekä kiusattuna että kiusaajana, sillä kun tämä toveri kiusasi muita, minä vain katselin enkä tehnyt mitään. Tiemme erkanivat, kun lähdin keskikouluun, ehkä onneksi.

Sen tien varrella vanhemmat kansakoulukaverini tiesivät synkässä metsäisessä paikassa olevan susia, piruja ja paholaisia. Juoksin vuosia sen paikan ohi. Nyt menisin lyömään niitä viisaita, jos tietäisin missä he ovat. Joku taitaa olla jo kuollut – hän levätköön rauhassa. Muut viisastelijat kiemurrelkoot helvetin tulesta. Kuljin sitä tietä kouluaikani, milloin iloisella milloin surullisella mie-

hellä. Jos oli kotiin vietävänä hyviä numeroita, reppu ei painanut, mutta jos oli huonoja, matka oli raskas.

Keltainen postiauto kiersi Mustinlahdesta ja vei Heinäveden rautatieasemalle sen, kuka tahtoi kauemmas maailmalle kuin kirkonkylään. Siitä lähtien postiauton keltainen on ollut minusta kaunein auton väri. Ruposen ruskeat olivat muuten mukavia mutta rumia.

Kahdeksan vuoden kulkemisen jälkeen olin lukion käynyt. Samana syksynä veimme isää hautaan. Arkussa kumipyöräkärriillä. Saattomies ja minä olimme hiljaa sen synkän matkan ajan toivoen, että se olisi pian ohi. Suruja ei valiteltu, oltiin kiinni käytännössä. Tässä meillä oli kuollut mies, hänet piti saada hautaan. Hevosmies ehkä mietti, että äkkiä meni naapuri – mukava mies, kuten sanottiin – minulta oli mennyt elämäni vaikein ihminen – minun hirmuni. Itsellä edessä opiskelu ja iso kaupunki Tampere. Edessä koko elämä ja muut hirmut.

Pian veimme hevostamme teurastamon autolle. Minä olin täysin tottunut ajamaan ja hoitamaan hevosta – ei oltu annettu tai käsketty. Äiti oli surussaan täysin tietämätön mitä meidän talonpidosta yleensä tulisi. Matkalla emme puhuneet. Palasimme mukana vain hevosen suitset – edelleen puhumatta. Sitten kuulimme hyviä neuvoja, että olimme antaneet hyvän ajohevosen pilkkahinnalla teurastamoon. Hyviä neuvoja, mutta liian myöhään, jälkiviisauksia on sitä imelintä viisautta.

Samana syksynä kuljin vielä surullisen matkan isän hautajaisiin. Nämä matkat ovat olleet elämäni vaikeimmat.

Sen tien varteen kuusikkoon kätken sukseni viikkoa ennen armeijasta pääsyä odottamaan, että pääsen hiihtämään kotiin, kun pääsen armeijan orjuudesta. Tulin lumisena tammikuun päivänä kotiin – tyhjin käsin työttömäksi, kunnes sattuman kautta tuli ensimmäinen työpaikka, sitten opiskelu, elämä ja ura kaukana poissa.

Se tie toi maailmalta lomalle sisareni perheen – jostain Suomesta, mutta kuin maailman laidalta – minun tietämättä silloin, että itse olisin aika pian siellä samalla maailman laidalla. Se tie oli valtatie, se jatkui järvellä viitoitettuna kirkonkylään asti, ja koko kylän liikenne kulki kotini ohi. Meidän avanto oli yksi valtatiehuoltoasemia – hevosten ja ihmisen juottopaikka. Se tie toi meille hulkijoita myös taloon. Tuli mustalaisia, siihen aikaan tietävästi kodittomia. Mutta toi myös kaivattuja sukulaisia piristämään pitkän talven ankeutta. Kuuma kahvi ja lämmin tupa varmaan virkisti kahdeksan kilometrin tuiskun ja pakkasen jälkeen.

Nyt tie on suora ja soritettu, outo ja nykyaikainen. Äkkiä pääsee minne vain, ennen se tuntui pidemmältä kaikkine kuoppineen ja mutkineen. Ennen yhdessä kohtaa keväällä tulvavesi nousi suolta ja katkaisi tien, mutta ei haitannut, kun siitä kuljettiin vain jalan tai hevoskärriillä. Autolla rytytettiin harvemmin, niitä ei ollut. Tien kuoppia korjasi se kuka ensimmäiseksi hermostui. Tie oli varmaan viisikymmentä vuotta sitten tosiaan yksityinen, ilman tiekuntia ja tieyksiköitä ja kunnan avustuksia. Se on ollut elämäni tärkein tie. Kaikessa suhteessa. Mitä se on ottanut tai antanut, minne on vienyttä ja mistä on tuonut. Kun kuljen sillä tiellä, muistoni heräävät, tunnen eläväni hetken aidosti. Samaa en aina sano nykyolostani kaupungissa. Chaplininilla oli tiensä – La Strada – jolle hän häipyi naisensa kanssa erämaahan. Minun tieni ei ole yhtä kuuluisa. Mutta yhtä tärkeä se on.

Tapio Räsänen

Oekeille Immeisille

Tempo di valse

Esitetty ensimmäisen kerran
Oekeen immeisen juhlassa 12.7.98.

Säv. ja San. Riitta Hämeen-Anttila
Sov. ja Soinn. Albert Pettinen
Arr. Leo Katila

Viulu-obligato

Laulu

Piano

Basso

Am E7 Am Dm E7 Am Am E7 Am Dm G7 C

1 Mikä on sinulle rakkahim-paa, mikä on sinulle kallehim-paa?

F C G7 Am Dm

Täällä on juureni mullassa maan, kauneus

F C G7 C Dm Am E7 Am

Maailman valot ja asfaltit sen, siintävä metsä ja tie hiekkai-nen?

D7 Dm E7 Am D7 Dm E7 Am

luonnon siit' voimani saan, koskaan jää unohduk-siin.

C C F C F Fm D7 G7 C

Isänmaa kultaa on sydämessäin, täällä mä synnyin ja tänne myös jäin

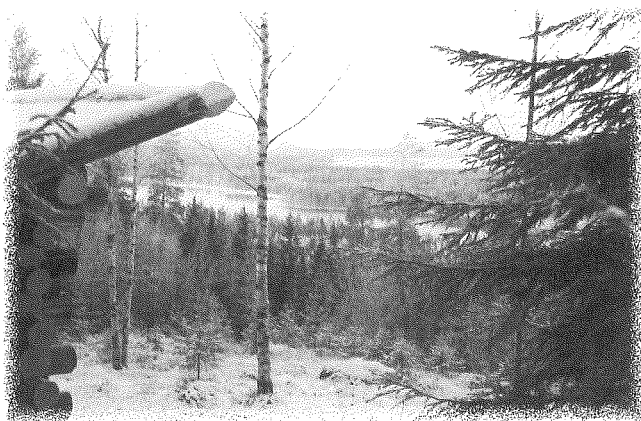
1. Mikä on sinulle rakkahimpaa,
mikä on sinulle kallehimpaa?
Maailman valot ja asfaltit sen,
siintävä metsä ja tie hiekkainen?
Isänmaa kultaa on sydämessäin,
täällä mä synnyin ja tänne myös jäin.
Täällä on juureni mullassa maan,
kauneus luonnon siit' voimani saan.

2. Mikä on sinulle rakkahimpaa,
mikä on sinulle kallehimpaa?
Atlantin rannikot, tiet jyrkänteet,
Juojärven kalliot kaislikkoveet?
Savo on helmi mun aatoksissain,
täältä mä eväät sain lapsuudestain.
Täällä on elämän tarkoitus, työ,
hohtava hanki ja suvinen yö.

3. Mikä on sinulle rakkahimpaa,
mikä on sinulle armahimpaa?
Eurooppa, Aasia, ihmiset sen,
ystävä, naapuri, lähimmäinen?
Tuusniemi timantti on Savon maan,
täällä on oikeat immeiset vaan.
Lupsakat naapurit, tuttavat, niin, eivät
he koskaan jää unohduksiin.

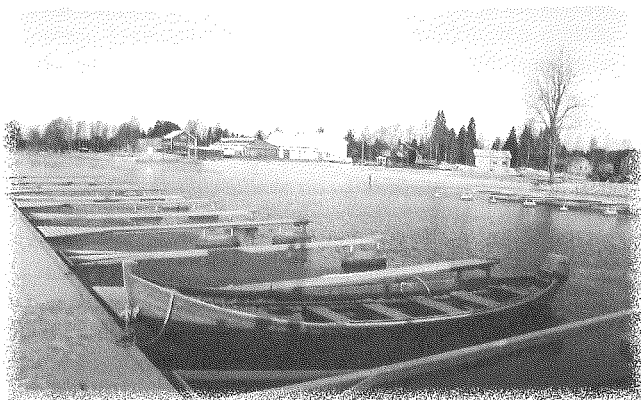

Tuusniemen Oekee Immeinen, Löytömäen Ida, vuodelta 1977.

*Tuusmäen Helmi,
näköalapaikka valmistui. ♦♦♦♦♦♦♦♦*

*♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦ Pohjois-Karjalan prikaatin
vala Tuusniemellä.*

*Tuusniemen upea uusi satama
marraskuussa 1998. ♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦*

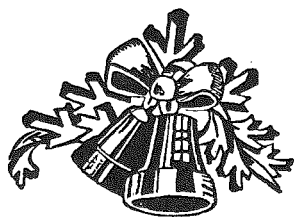
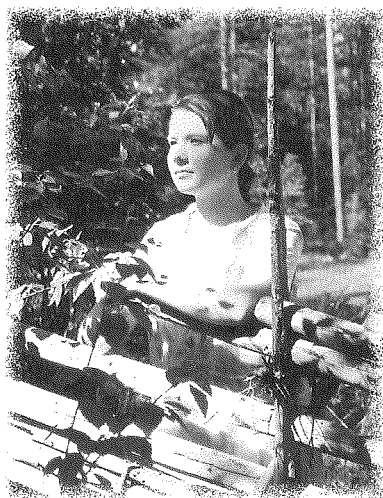

Tuusniemen Oekeit Immeiset v. 1997 Hilka Rissanen (vas.) ja v. 1998 Airi Auvinen Hojo Hojossa.

*Anni sai kanan hoivattavakseen
Kotiseutumuseon perinnepäivässä.*

♦♦♦♦♦♦♦♦♦♦

oden 1998 varrelta

*Vilma Laine, Suomen
ensimmäinen Kylän
Neito valittiin 11.7.98.*

Urheiluautoilijat pöllyttivät lunta Suomen mestaruuskisoissa Juojärvellä. ♦♦♦♦♦

*♦♦♦♦♦ Meidän kaikkien kaveri Aimo ei ole
enää kalajuttuja kertomassa.*

Tuusniemen kylän historiaa

Tuusniemen kylä mainitaan, Kuopion pitäjään kuuluvana, ensimmäisen kerran vuonna 1633 valtion tilikirjoissa. Ko. vuoden myllytulliluettelossa mainitaan tällöin seuraavat 11 henkilöä (oikealla nimen selvennys):

Tuusniemi	Henrich Miettinen	Heikki Miettinen
	Madz Mustoinen	Matti Mustonen
Halt	Erich Liucko	Erkki Liukko
	Eskel Turuinen	Esko Turunen
	Jönss Keinäinen	Juntti Keinänen
	Madz Keinäinen	Matti Keinänen
	Påäl Turuinen	Paavo Turunen
H.M.	Peer Karkiainen	Pekka Karkiainen
	Michel Cordilainen	Mikko Kortelainen
Knecht	Swen Reinikainen	Soini Reinikainen
	Michel ibm.	Mikko Reinikainen

Halt=ontuva, H.M.=husman=huonemies=itsellinen, knecht =sotilas. Karkiainen voitaisiin lukea myös Kackiainen.

Luettelossa ovat vain ne, jotka maksoivat myllytullia, ehkä 1/3–1/5 koko luvusta. Nimen Reinikainen paikalla pitäisi olla Räsänen. Saman vuoden karjaluettelossa mainitaan Soini ja Mikko Räsänen sekä kuusi muuta edellä mainittua ja Erich Kinnunen.

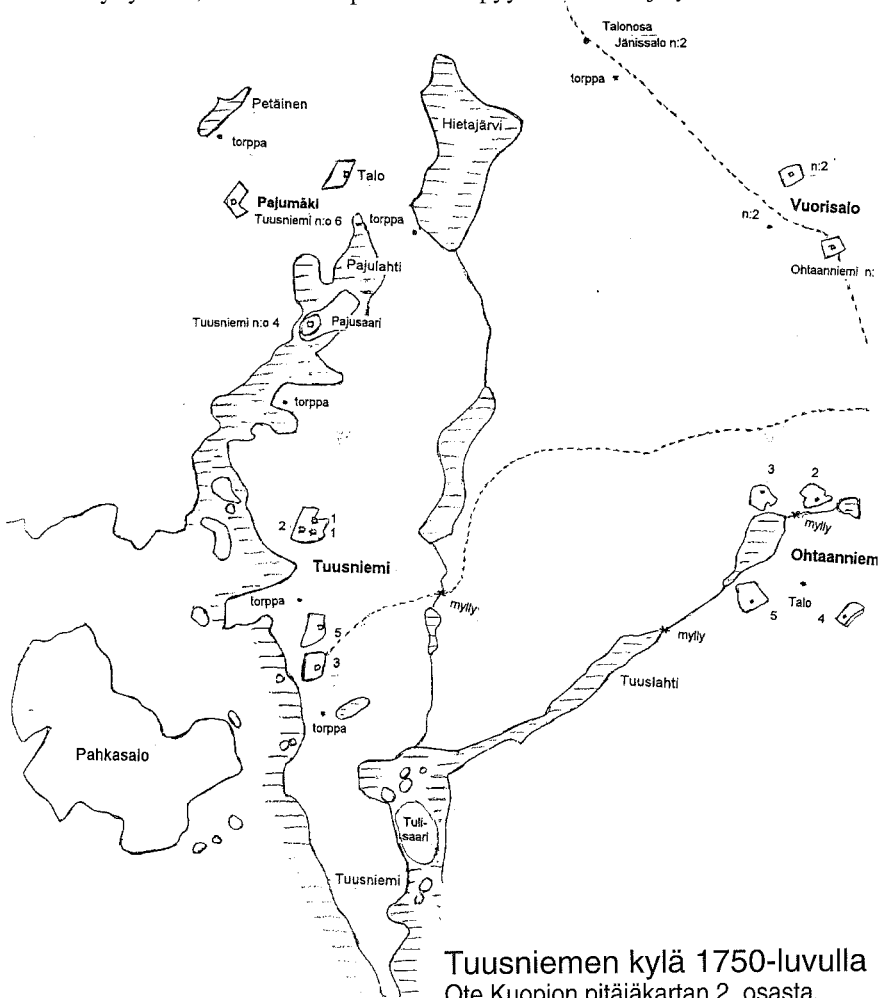
Tuusniemellä kiertää tarina, että Tuusniemi olisi saanut nimensä armeijasta karanneesta Duus-nimisestä sotamiehestä, joka on asettunut asumaan Tuusniemelle. Duus-niminen mies esiintyy Tuusniemellä vasta 1800-luvulla, joten tämän teorian voi hylätä. Tuusniemi on vanhastaan rantasalmelaisten erämaita (Tuusjärvi kuului vielä 1800-luvun alussa Rantasalmeen) ja koska Rantasalmella on Tuus-alkuisia paikannimiä, esim. Tuusmäki ja Tuusjärvi, niin on ilmeistä, että rantasalmelaiset ovat tuoneet Tuusniemelle nimet tullessaan.

Aulis Ojan mukaan Juurikkamäen Mäkelän talo on perustettu 1611, perustajana Olli Soininpoika Räsänen. Kauko Mustonen on tehnyt Kiukoonniemen Mustosista sukuun, ja siihen on ensimmäiseksi isännäksi merkitty Matti Mustonen vuodesta 1621 lähtien. Pohjois-Savon Miettisten sukukirjan mukaan Heikki Miettinen tuli Ohtaanniemelle vuoden 1631 tienoilla. Näihin aikoihin tuli ilmeisesti muitakin em. luettelossa mainittuja Tuusniemelle.

1600-luku oli hyvin vaikeaa aikaa. Paitsi että oli useita katovuosia, painoi kruunukin päälle raskaalla ve-

rotuksella, veroviljojen kuljetuksilla (pääasiassa Viipuriin) ja sotaväenotoilla. Oli tehtävä ja pidettävä kunnossa teitä, siltoja ja julkisia rakennuksia. Vähintään yhtä raskas kuin kruununverotus oli kirkonverotuskin. Paitsi veroa kirkko keräsi lisäksi kaikenlaisia toimitusmaksuja. Esimerkiksi talon, jossa oli kuusi lehmää tai enemmän, piti antaa isännän tai emännän hautaamisesta papille palkkioksi lehmä. Kirkossakäynti oli yhteiskunnallinen velvollisuus. Jokasunnuntaista käyntiä jumalanpalveluksessa ei voitu vaatia syrjäkyläläisiltä, ja siksi valvonta keskittyi säädettyihin rukouspäiviin. Silloin oli kokoonnuttava sanan kuuloon riippumatta välimatkoista tai kelistä. Laiminlyönnistä sakotettiin. Tuusniemeltä tietämien taipaleitten takaa oli kirkossakäynti Kuopiossa asti erityisen hankalaa. siitä ei selvitty päiväsihtään ja ilman eväitä.

1630- ja 40-luvuilla muutti Savosta, mm. Tuusniemeltä, paljon väkeä pois. Monet karkasivat Venäjälle asti. Kun tuli katovuosia eikä verotus joustanut, niin talo piti jättää. Matti Mustonen karkasi vaimoineen ja lapsineen v. 1641 Venäjälle, ja talo jäi autioksi. Vuoden 1643 kesäkäräjillä Matin poika Antti pyytää ottaa viljelykseen isänsä tilaa.

Tuusniemen kylä 1750-luvulla
Ote Kuopion pitäjäkartan 2. osasta.
Lantmäteristysleveranser 1850
Finska sockenkartor stor format n:r 114
Ruotsin valtionarkisto Tukholma

Talo elpyy vasta 1650-luvulla täyttä veroa maksavaksi.

Vuonna 1664 suoritettussa maantarkastuksessa Tuusniemen kylä jaettiin neljäksi kyläksi: Juurikkamäki, Kiukoonniemi, Ohtaanniemi ja Tuusniemi. Alussa mainituista 11 henkilöstä Heikki Miettinen ja Mikko Kortelainen ovat Ohtaanniemeltä, Matti Mustonen Kiukoonniemeltä, Esko ja Paavo Turunen sekä Juntti ja Matti Keinänen Tuusniemeltä sekä Soini ja Mikko Räsänen Juurikkamäestä. Erkki Liukko on todennäköisesti jättänyt nimensä Ohtaanniemen Liukonpellolle. Pekka Karkiaisen tarkempi olinpaikka jää tunnistamatta.

Vuonna 1664 Tuusniemen kylässä mainitaa isäntinä: Olli ja Juntti Matinpojat Keinänen (nro 1), Hannes Matinp. Keinänen (nro 2), Esko Eskonp. Turunen (nro 3), Lassi Heikinp. Turunen (nro 4), Paavo Heikinp. Turunen (nro 5) sekä Antti Matinp. ja Olli Lassinp. Keinänen (nro 6).

Koko 1670-luku oli pahaa katokautta Tuusniemellä. Tällöin myönnettiin verohelpotuksia köyhyyden takia. V. 1675 on Tuusniemen kylässä asuva talollinen Lassi Turunen merkitty karanneeksi (perhe jäi Tuusniemelle), mutta on jo 1676 taas luettelossa mukana.

Vuonna 1700 alkoi Suuri Pohjansota, jonka loppukautta 1713–21 kutsutaan isovihaksi. Venäläiset miehittivät Savonkin ja pystyttivät tänne oman hallintojärjestelmänsä. Perinnäinen kuva miehityskauden kurjuudesta on viime aikoina lieventynyt. Vihollisen armeija ja virkamiehet perheineen olivat täällä talonruuassa, ja silloinhan ei kaikkea kannattanut hävittää. Kuitenkin Tuusniemelläkin, vaikka sijaisi pitäjän peränurkassa tietömiä taipalettien takana, monet talot autoituivat ja omistajat vaihtuivat. Sodasta elpyminen kesti kauan.

Oheinen kartta esittää Tuusniemen kylää 1750-luvulla. Näkyvissä ei ole Pärnämäessä ollut Hyvärilä-niminen talo, nro 3. Kolonsalossa ei tähän aikaan ollut edes torppaa. Kartan oikeassa reunassa on Ohtaanniemen kylän taloja ja yläreunassa Vuorisalon (nyk. Susiniemen) ja Jänissalon kylän taloja. Vuoden 1755 henkikirjan mukaan Tuusniemen kylässä nrossa 1 isännöivät Niilo Väättäinen ja Jaakko Miettinen, nrossa 2 Olli Väättäisen vaimo, nrossa 3 Eerik, Elias ja Eerik Eerikpojat Hyvärinen (nroa 3 oli siis kahdessa paikassa), nrossa 4 Pekka Smolander, nrossa 5 Heikki Koistinen ja nrossa 6 Elias Koponen. Murtomäessäkin näkyy olleen talo. Kurvinniemiessä on ollut torppa. Siihen muodostettiin isojaossa Leskelä-niminen talo, johon sitten perustettiin pappila. Tie Kuopioon kulki nykyisen hautuumaan ja Kulajoen kylän halki Ohtaanniemen ja Hietämäen kautta harjuja ja vesiteitä pitkin. Kulajoessa on ollut pieni mylly.

Suuri helpotus oli tuusniemeläisille se, kun vuonna 1781 perustettiin Tuusniemen kappeliseurakunta. Silloin kirkkomatkat lyhenivät murto-osaan entisestä.

Isojako päättyi tuusniemen kylässä 27.8.1834. Edellä mainituista kuudesta talosta syntyi uusia taloja seuraavasti (uusi nro nimen jäljessä): Nrosta 1 Murtomäki (1), Lautala (2) ja Vehmasmäki (3), nrosta 2 Keinälä (4) ja Pirttijärvi (5), nrosta 3 Hyvärilä (6), Turula (7), Pärnämäki (8) ja Kumpula (9), nrosta 4 Pajusaari (10), Leskelä (11), Salmi (12) ja Asikkala (13), nrosta 5 Mustola (14) ja Koistila (15) sekä nrosta 6 Pajumäki (16), Petäis (17), Taipale (18), Pekkala (19), Suontaus (20) ja Heikkilä (21). Leskelästä (nro 11) tehtiin kirkkoherran virkatulo ja siihen liitettiin 1875 Heikkilä (nro 21). Heikkilä tilalle nroksi 21 siirrettiin 1875 Kolonsalo, joka oli tätä ennen Horsmanstenlahden kylää nro 3.

Suomen sota 1808–09 päättyi siten, että Suomi erotettiin 600 vuotta kestäneestä yhteydestään Ruotsiin ja liitettiin suuriruhtimaskuntana Venäjään. Tällöin alkoi n. 100 vuotta kestänyt rauhallisen kehityksen kausi. Väki lisääntyi nopeasti suotuisissa oloissa. 1860-luvulla Tuusniemen väkiluku ylitti jo 6000 henkilön rajan. Mutta vastoin käymisiäkin oli. Vuosina 1862–68 koettelivat tuusniemeläisiä vaikeat katovuodet, jolloin satoja ihmisiä kuoli nälkään ja tauteihin. Suurena hallavuotena 1867 oli köyhäinlaitos Pajusaarella. Hoitajana oli Matti Holopainen, joka tunnettiin nimellä Hoito-Holopainen. Pajusaarella oli kaksi isoa tupaa täynnä kunnan ruokittavaksi joutuneita köyhiä. Särpimenä oli tarjota jäkäläleipää. 2–3 hoidokkia kuoli joka vuorokausi. Olkia ja heiniäkin syötiin ruuanvastikkeena. Parasta korviketta oli petäjäleipä, mutta v. 1867 petäjän kuorta ei arvattu ottaa tarpeeksi paljon. Petäjän kuori on otettava jo juhannuksen aikana.

Välillä oli hyviäkin aikoja. 9.10.1888 kertoo Sanomalehti Savo-Karjala, että Tuusniemellä on joukko sellaisia taloja, joissa on vielä vanhoja jyviä n. 50 tynnyriä ostajain varaksi. Sen lisäksi on useamman talon pellolla ns. kasaumojen paikkoja, jotka kymmenittäin, jotka ovat jääneet tänä vuonna puimatta ja nytkin tuli tavallinen viljavuosi.

Suomi itsenäistyi 80 vuotta sitten vuonna 1917. Jo seuraavana vuonna puhkesi veljessota, joka johti torpparien vapautumiseen. Tuusniemellä menetti viisi miestä henkensä vakaumuksensa vuoksi. Katovuosikin sattui samaan aikaan ja taas syötiin pettuleipää.

Lopuksi tarkastellaan osittain muistitietoihin pohjautuen Tuusniemen kylää 1900-luvulla oheisen piirroksen avulla.

1. 1920-luvulla valmistunut työväentalo. Paitsi työväen tilaisuuksien pitopaikkana talo oli myös häiden, iltamien elo- ja työjuhlien pitopaikka.

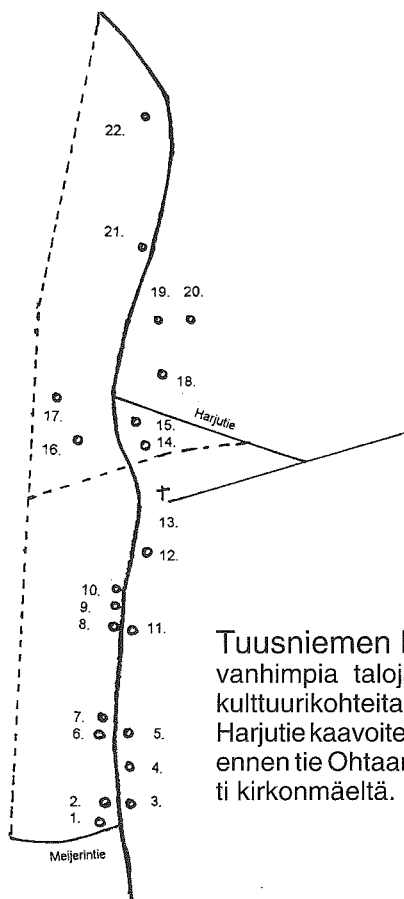
2. Vuonna 1894 valmistunut kansakoulurakennus, josta koulu muutti nrolla 17 merkitylle paikalle. Sen jälkeen tässä toimi kunnantoinmisto virastotaloon siirtymiseen asti.

3. Laineen kahvila. Viljam Laine aloitti kahvilatoiminnan jo 1920-luvulla.

4. Kunnantupa, jossa kunnantoinmisto oli 1930-luvun lopulle, nrolla 2 merkitylle paikalle siirtymiseen asti. Sen jälkeen rakennuksessa on ollut mm. posti, jonka muutettua Osuuskassan taloon tuli siltä vapautuneisiin tiloihin kirjasto 1951. Kirjasto muutti 1960 lääkärintaloon (nro 15), josta 1965 nykyiselle paikalle. Myös kansalaiskoulu on pidetty tässä. Rakennus on purettu 1960-luvun lopulla. Kunnantupa eli entinen pitäjätupa siirrettiin vuoden 1910 tienoilla nykyisen vanhainkodin tienoilta. Kunnantuvan takana ollut ulkorakennus oli vankitupana mm. kapina-aikaan.

5. Osuusliike Uurtaja, alkujaan Tuusniemen Työväen Osuuskauppa. Tämä rakennus oli myös työväentalona ennen kuin nrosta 1 mainittu talo tehtiin Valkeisen rannalle. Uurtajan joensuunpuoleisessa päässä oli kahvila, joka siirtyi 1950-luvulla Uurtajan ja kunnantuvan (nro 4) välille rakennettuihin omiin tiloihin. Sekä Uurtaja että kahvila on purettu.

6. Hapollan talo, jossa sen jälkeen, kun nrosta 8 mainittu talo valmistui, toimi mm. Pennasen kahvila, Iivari Mustosen kauppa, posti, Lottakahvila, Osuuskassa, Pirttikahvila, Kahvila-Ruokala Kesti ja linja-autoasema. Rakennus on purettu. Isojako-aikaan Hapolla (Turula) on

Tuusniemen kylän
vanhimpia taloja, liikkeitä ja
kulttuurikohteita 1900-luvulla.
Harjutie kaavoitettiin 1919. Sitä
ennen tie Ohtaanniemelle lähti
kirkonmäeltä.

sijainnut kauempana tiestä. Eerikkala, Tmi 6, on liitetty Happolaan jo viime vuosisadan puolella.

7. Vuonna 1951 valmistunut Osuuskassan talo, jonka toisessa päässä oli postitoimisto. Kelan toimisto ja poliisi-kin on toiminut tässä talossa. Pitkän kyläkierron jälkeen Osuuskassa sijoitettiin 1931 meijerille, josta se muutti 1946 em. Happolan taloon. Nykyisellä paikallaan Osuuspankki on ollut vuodesta 1973. Osuuspankin nykyisellä paikalla oli aikaisemmin Arttu ja Elli Pennasen talouskauppa Artun-Kulma.

8. Happola, Tmi 7. Tätä ennen talo sijaitsi edellä nrolla 6 merkityllä paikalla. Happolan virallinen nimi on Turula.

9. Iekkula. Kauppa-Iekku (Eerik Juho Hyvärinen) jatkoi tässä vielä kaupankäyntiä (aloitti nrossa 11 mainitulla paikalla), myyden elintarpeita, etupäässä jauhoja aitaista. Varsinaista ulko-ovella varustettua puotia ei ollut. Iekun kuoltua hänen leskensä Tiina-Kaisa leipoi pullaa ja möi sitä kuten kahviakin. Tämä oli tavallaan Tuusniemen ensimmäinen leipuri ja kahvila. Kelloseppäkin on ollut tässä talossa. Rakennus purettiin 1970-luvun puolivälissä.

10. Toloppasen kartano. Kirkon rakennusaikana tällä paikalla oli paja, jossa taottiin kaikki kirkon rautatarvikkeet. Kirkon valmistuttua paikan osti kauppias Antti Tuhkanen (tuli Juuasta 1871) ja rakennutti siihen kauppakartanon. Tuhkanen konkurssin jälkeen (kuoli 1880) huusi rakennuksen ja tontin Kauppa-Iekku. Pidettyään siinä jonkin aikaa kauppa möi hän sen kauppias Aatami Mustoselle. Mustoselta, joka kuoli 1893, osti kaupan Iisakki Tolppanen (tuli Liperistä 1894) ja piti siinä kauppaliikettä parikymmentä vuotta, kunnes möi sen Tuusniemen kunnalle. Tässä talossa, Apulassa, oli sota-aikana kansanhuolto.

to. V. 1966–1967 rakennettiin tälle paikalle Säästöpankin talo.

11. Happolaa suoraan vastapäätä oli Kauppa-Iekun rakentama talo, jossa hän asui ensin itse ja piti kauppa vuodesta 1880. Iekun jälkeen tässä piti kauppa August Hultin vuodesta 1889 (kuoli 1897), sitten Aaro Tirkkonen ja viimeksi Eino Hämäläinen. Eino Hämäläinen lopetti 1954, jonka jälkeen tässä oli Parturi-Kampaamo Venäläinen. Rakennus on purettu.

12. 1860-luvun alussa valmistunut viljamakasiini. Tässä on nyt museo. Tästä rakennuksesta vähän kirkkoon päin on ollut ruumishuone.

13. Vuonna 1869 valmistunut kirkko. Edellinen kirkko, joka oli myös tällä paikalla, valmistui 1800 ja paloi 1857. Vieressä oleva kellotapuli valmistui 1818. Vanhassa kirkossa oli musta penkki ja jalkapuu. Viimeinen jalkapuussa istuja oli eräs varkein toisten lehmä lypsänyt nainen. Hän istui siinä kirkonmenojen aikaan rainta (kiulu) kädessä. Viimeinen penkissä istuja oli Taavetti Puustjärvi. Rangaisuksen syynä oli ollut se, että hän torakhti saarnan aikana ja yritti virttä veisaamaan. Aivan kirkkoriingissä lähellä jyvämakasiinia maantien varrella oli piiskuupetäjä. Viimeinen piiskattava (1875–81 välisenä aikana) oli Heikki "Lumper". Hän sai 40 paria raippoja varkaudesta. Petäjä kaadettiin tämän tapauksen jälkeen. Sitten piiskattiin vielä jonkin aikaa sitä varten tehdyssä paalussa, joka oli Voutilan pellon vieressä suunnilleen siinä paikassa, missä tie kääntyy maantieltä vanhalle apteekille (nro 16). Viimeisenä piiskattiin erästä mustilaista.

14. Melalahden Osuuskauppa, myöhemmin nimellä Osuuskauppa Harju, nykyinen S-Market. Tässä talossa oli Melalahden Osuuskaupan aikaan apteekki. Posti oli tässä ennen siirtymistään virastotaloon. Postin tiloihin muutti apteekki. Melalahden Osuuskauppa toimi ensialkuun Turulassa (nro 17).

15. Lääkärintalo. Tässä oli kirjasto vuosina 1960–65. Rakennus on purettu.

16. Apteekki. Tässä punaisessa talossa toimi apteekki vuosikymmeniä.

17. Kansakoulu, joka vihittiin käyttöön vuonna 1937. Ennen koulua tällä paikalla oli Turula-niminen talo. Viimeinen isäntä oli Juho Turunen. Kunta osti Turulan talon ja siinä pidettiin alakoulua ennen uuden koulutalon valmistumista, kun varsinainen koulutalo (ks. nro 2) oli käynyt ahtaaksi. Turusen aikaan tässä piti kauppa August Hultin vuosina 1887–89 ja Turunen itsekin harjoitti kauppa. Turusen edeltäjä oli Juho Toropainen, joka hänkin piti tässä kauppa. Toropainen muutti tähän 1861 ensimmäisen kansakoulun paikalta pappiloiden välistä, jossa oli kauppias 1866–69. Tämän Turulan virallinen nimi on Mustola, Tuusniemi 14. Mustolan talo oli isonjaon aikaan nyk. virastotalon lähetyvillä, ehkä kauempana tiestä. Kun Mustolaan tulivat Voutilaiset isänniksi, niin rippikirjoissa talon nimenä oli Voutila. Voutilaiset itse käyttivät talostaan nimeä Kuoppaharju. Voutila oli jo em. kansakoulun paikalla. Ala-Voutila taas oli entisen Mustolan tietämillä. Turunen purki Ala-Voutilan kartanon.

18. Nimismiehen talo.

19. Suunnilleen tällä paikalla herastuomari Erik Mietisen tilalla nro 4 Wäätälän maalla Woutilan rajalla ja maantien lähistöllä olevalla nyppylällä sijaisi vuonna 1865 rakennettu pitäjätupa, joka siirrettiin vuoden 1910 tienoilla kylän toiseen päähän kunnan omistamalle tontille (ks. nro 4). Wäätälä on sama kuin Kankaala (Keinälä) ja

Äänellään se lintukin laulaa

"Kauniina nauhana vuosien päivät, helmenä kaikki ne muistoihin jäivät." Näitä lauleli Tuusniemen kirkkokuoro 70-vuotismerkkipäivänään 12.7.1998. Niinhän on tapa ikääntyessä juhlia, tavataan tuttuja ja muistellaan menneitä.

Tuusniemellä kuorotoiminta on todellisuudessa alkanut jo vuonna 1915 rippikouluikäisistä laulajista. Kanttori Otto Huttunen oli koonnut heleä-äänisistä nuorista kuoron. Emäntä Hilma Juutilainen on muistelmissaan näitä aikoinaan kertonut. Virallisesti kuoro on perustettu 1928, jolloin eläkkeelle siirtynyt opettaja Kusti Heikki Pasanen ajankuluksi oli alkanut koota laulajia koululle harjoitukseen. Jo samana vuonna kuoro oli laulanut Auroora Pasasen hautajaisissa. Kautta aikojen opettajat ovat olleet kantava voima kuorotoiminnassa. Kyläkoululle ympäristöstä koottu laulajien joukko on opettajien johdolla harjoitellut yhteisen ohjelman mukaisesti, jota sitten yhteisesti kirkossa on laulettu. Ohjelmisto ei ole ollut kovin laaja, mutta adventin "Hoosianna, Hiljaa hiljaa joulunkellot kajahtaa" ja pitkäperjantaina "Käy yrttitarhasta polku" ovat sisältyneet perusohjelmaan. Vuonna 1921 suntio Hyväriksen hautajaisissa mainitaan kuoron laulaneen, mutta hautajaislauluista ei ole tietoa. Sota-aikana, jolloin miehet ovat olleet Isänmaan asialla, naiskuoro on laulanut mm. sankarihautajaisissa. Kuorolaiset ovat olleet nuoria ja innokkaita, nyt ne ovat vain innokkaita ja ohjelma laaja.

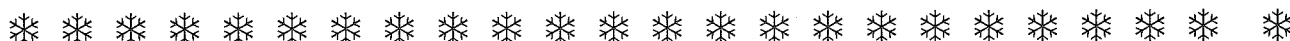
Kanttori Otto Huttunen toimi kuoronjohtajana 42 vuotta. Seuraava pitkäaikainen kuoronjohtaja oli kanttori Kauko Mikkonen. Hän ehti toimia 22 vuotta, kun äkillinen sairauskohtaus vei hänet keskuudestamme. Hän oli hyvä ja ahkera kuoronjohtaja. 1950-luvulla hän kävi kouluilla harjoittamassa opettajien apuna kyläkuoroja, jotka saapuivat kirkolle yhteiseen suurkuoroon laulamaan. Päätoimi-

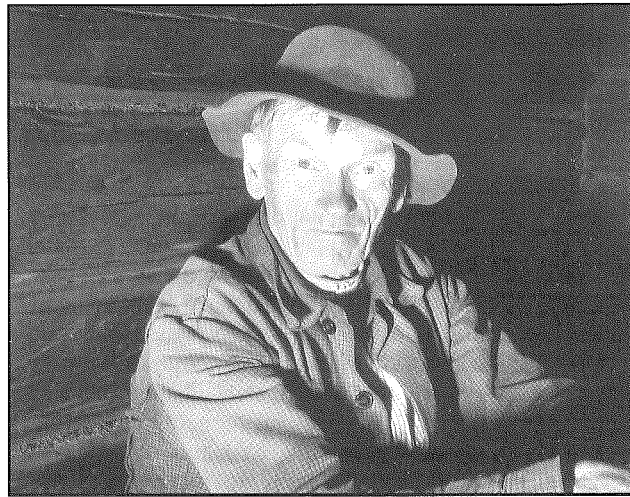
sena kanttorina ja kuoronjohtajana toimi v. 1975–79 Lauri Issakainen ja sen jälkeen vuodesta 1981 ja on edelleen Sinikka Miettinen. Kerran välillä hän hylkäsi meidät ja kävi Jyväskylässä laulelemassa, mutta palasi sitten takaisin meitä johtamaan entistä terhakkaampana.

Seurakunta on täyttänyt 150 vuotta v. 1931, mutta juhlinut tätä seuraavana vuonna piispantarkastuksen ja kirkkoherran virkaanasettamisen yhteydessä. Tähän kaksipäiväiseen juhlaan kuoro oli valmistautunut useita vuosia huolella. Kuoro on juhlistanut myös lauluillaan kauniin kirkkomme 100-vuotisjuhlaa v. 1969 ja seurakunnan 200-vuotisjuhlaa v. 1981. Välivuosinakin on laulettu tarpeen mukaan. Sattuipa niin, että jostakin joku löysi kuoron iäksi 30 vuotta ja juhlat pantiin pystyyn v. 1976. Niinpä seuraavat 30 vuotta kuluivatkin sitten nopeasti ja 60-vuotisjuhia vietettiin tarkistettuun tietoon perustavana v. 1988, jolloin nykyinen kanttori Sinikka Miettinen johti yli kolmekymmenpäistä kuoroa. Opettaja Aino Korhonen laati tuohon juhlaan tarkan historiikin. Tänä vuonna 70-vuotishistoriikin laati nyt kuorossa yli 52 vuotta laulanut Lauri Happonen. Tuosta suuresta kuorosta on vain rippeet jäljellä. Vuosien kuluessa laulajia on vaihtunut, opettajiakin vain yksi ja 17 muuta laulajaa tällä hetkellä.

Jälleen on juhlia tulossa, kun piispa Wille Riekinen suorittaa tarkastuksen jo tammikuussa ja kirkkomme täyttää alkavana vuonna 130 vuotta, joten lauluja ja laulajia tarvitaan. Niinpä me kuorolaiset ilolla katselimme joukossamme uusia laulajia. Kanttorimme Sinikka Miettinen on kärsivällinen ja taitava johtaja. Tulijalle kynnyks ei ole korkea ja äänellään se lintukin laulaa. Keskiviikkoiset harjoitusillat klo 18–20 kuluvat rattoisasti, nukkumaankin ehtii ajoissa.

Liisa Rissanen

Kauraniemen asukkaat Maria ja Jussi Lempinen.

Kauraniemi

Levälahdessa on Kauraniemi. Siellä savutuvassa asuivat sisarukset Maria ja Jussi Lempinen.

Kauraniemen Mari ja Jussi olivat erikoisia ihmisiä. Kerrotaan Marin olleen nuorena hyvin kaunis, virkeä ihminen. Mutta sitten sattui onnettomuus: Mari kaatui läheisen Paakkisen lammen jäällä lyöden päänsä jähän ja sai aivotärähdyksen. Se tapaus muutti Marin elämän. Hän tuli araksi ja epäluuloiseksi.

Koulutieni kulki Kauraniemen kautta. Poikkesimme aina savutupaan. Jos se lämpisi, ei siellä nähnyt juuri mitään. Mari tarjosi leipäkakkua lapsille. Isot koulupojat olivat hännänneet Jussia. Siitä suuttuneena Jussi antoi heille kyytiä seipään kanssa.

Kauraniemessä oli kuusivuotias sika. Sisarukset tuumasivat: "On niin hyvätapainen, mitäpä sitä hävittämään, kun sika pittää kuitenkin olla." Heillä oli myös muutama lehmä, lampaita ja kanoja.

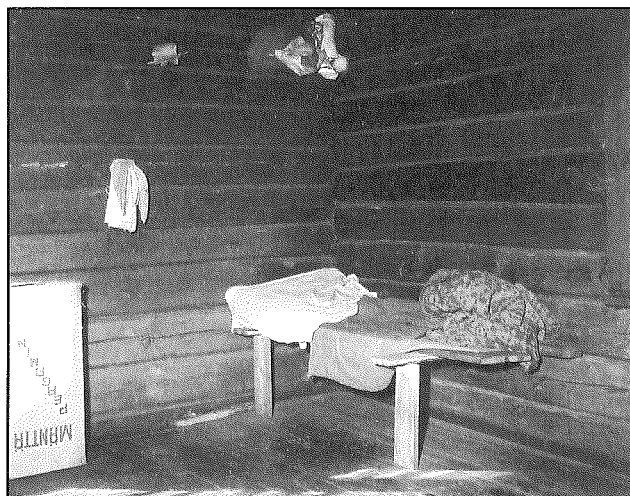
Lempisen sisarukset elivät mitä yksinkertaisinta elämää. Ei ollut heillä kelloa, sähköä, lehtiä, eikä kirjaa minkäänlaista. He eivät osanneet lukea eivätkä kirjoittaa. Maria Lempinen ei tiennyt ikäänsä. He kuittasivat nimen-

sä puumerkeillä. Ajankulun he katsoivat auringonsäteiden lattialankkuun lankeavasta varjosta. V. 1958 opettaja Otto Räsänen tarkisti heidän "kellonsa" ja havaitsi sen käyvän noin puolen tunnin tarkkuudella, mutta se tarkkuus heille riittikin. Ainoa tärkeä kellonaika oli se, jolloin piti joutua Levälahteen laivaan kaupunkireissuja varten.

Kauraniemi oli erikoinen paikka. Vähän pelonsekaisesti yritimme pihan poikki hiljalleen hiipiä. Jussi oli syntynyt v. 1891 ja kuoli 1959. Kun Jussia haudattiin, niin Mari rupatti haudalla: "Papille viinat, papille viinat". Ennen vanhaan oli hautajaisissa annettu viinat papille ja lukkarille, ja se oli jäänyt Marille mieleen. Mari oli sisaruksista vanhempi, hän oli syntynyt v. 1884 ja kuoli v. 1966.

Kauraniemessä oli Levälahden kylän viimeinen savutupa. Myöhemmin se purettiin. Mari ja Jussi saivat uuden uloslämpivän tuvan. Mutta koska he olivat oppineen asumaan savun seassa, he eivät suostuneet käyttämään uunipeltejä ja siten savustivat jonkin verran myös uutta tupaansa.

Anna-Liisa Happonen

Maria Lempisen yksinkertainen vuode.

Kuvat: Museovirasto

Sisarukset syöntipuuhiissa. Padassa edellisenä päivänä keitettyjä perunoita, suolaa, leipää ja eteisen korvosta vettä.

Kyläkauppiaan konkurssi

Kolmekymmentäluvun lama näytteli ensimmäisiä merkkejään. Syrjäisen maalaiskylän pidettyä kauppiasta uhkasi konkurssi. Kuorma-auton osto ja muutkin liikainvestoinnit ylivelkaannuttivat pienen kaupan. Pankki ennakoii laman vaikutukset ja vaatii kauppialta saataviaan.

Niinpä sitten kesän kukoistaessa kauneimmillaan, kaupan pihaan kokoontui kylänväkeä, ei ostoksille, vaan haikein mielin hiukan niinkuin hautajaistunnelmissa, seuraamaan kylän historian näyttävintä pakkohuutokauppaa.

Niin siinä sitten kävi, että kauppiaspariskunnan, Jussin ja Annan koko elämänaikaisella aherruksella ja säästämisellä hankittu omaisuus vaihtoi omistajaa muutamassa tunnissa. Kauppatalon huusi naapurikylän kauppias. Niitypaltsta ja auto jäivät pilkkahinnasta joensuulaiselle kaupamiehelle. Kauppiaspariskunta jäi nyt puille paljaille, täysin varattomiksi.

Jussi ja Anna harhailivat lopun kesää ja syksyn metsissä, pakosalla ihmisten ivallisilta tai sääliviltä katseilta. Aikansa kuluksi he keräsivät marjoja ja sieniä. Syksymällä Jussi laittoi metsään runsaasti linnunpyydyksiä, loukkuja, vipusia ja rihmasia. Näillä retkillään he tunsivat saavansa voimaa ja elämänuskoa sen häpeän ja alennustilan voittamiseksi, jonka he olivat kokeneet.

Retkien mielipaikaksi oli kuin itsestään tullut Ritakorpi, jonne oli kylältä metsäpolkua kulkien matkaa noin kaksi kilometriä. Siellä heillä oli jo vakiintunut kahvinkeittopaikkakin. Korvenpäässä oli kangasniemeke, jossa kasvoi ylispuustona harvakseltaan kilpikaarnaisia lattapäämäntyjä. Kaatuneen kelon päällä oli miellyttävä istua ja keittää kahvia. Haulikkohollin päässä liris kirkasvetinen Ritapuro, josta sai hyvän kahviveden.

Anna oli jo ensimmäisellä käynnillään ihaillut maiseman kauneutta ja korven rehevyyttä. Niinpä he alkoivat pohtia, kuinka hieno mökinpaikka tässä olisi. Valtion maatahan tämä on. Metsähallituksen hoidossa ja valvonnassa. Kruunun maallehan se on asutus ennenkin levinnyt, tuumi Jussi. Hän alkoi suunnitella mökin rakentamista esi-isien tapaan, keltään lupaa kysymättä. Anna vastusti, peläten rangaistusseuraamuksia ja linnaan joutumista. Jussin mielestä heillä ei ollut mitään menetettävää täällä maanpäällä. Eikä Jussin mielestä luvattonta rakentamista viimeisellä tuomiolla synnisi katsottaisi. Eihän siellä ainaakaan pankin lakimies olisi painostamassa.

Seuraavan talven Jussi ja Anna kypsyttelivät rakentamissuunnitelmaansa. Jussi hiihti koko talven latua Ritakorvelle. Hän kaateli haapoja jäniksilleen ja viritteli jänislankoja.

Keväthankien tultua Jussi merkitsi rakennuspuiksi kelpaavat puut, voilemalla kaarmaan merkin. Viimeisillä lumilla kävi Palosuo Heikki ajamassa hevosella kaadetut puut rakennuspaikalle. Heikki lupasi pitää suunsa visusti kiinni alkaneista rakennuspuuhista.

Lumien lähdettyä Jussi poisti humuksen rakennuspaikalta ja istutti nurkkakivet tukevasti isänmaan kamaraan.

Jussin rihla.

Kuva: Onni Ryynänen

Siinä ne on ja siihen minä ladon hirttä hirrenpäälle, kävi kuinka tahansa, tuumi Jussi itsekseen. Tämäntapaista luvattonta rakentamista ei ollut tapahtunut miesmuistiin. Ensiksi Jussi teki hyvän laavun, jossa voi yöpyä. Keittopaikalle hän hankki huahlon ja laittoi paikan muutenkin hyvin, ettei tuli pääse karkaamaan. Annan tuli mukaan töihin. Lämpöisillä säillä he yöpyivätkin laavussa.

Pihlaja oli jo kukalla, ennenkuin metsänvartijalle kantautui tieto luvattomasta rakentamisesta. Kun metsänvartija meni rakennustyömaalle, oli seinät jo ikkunan korkeudella. Metsänvartija ja Jussi olivat hyviä tuttuja keskenään. Kohtaaminen tällaisessa asetelmassa oli katseita ja mieliä hämmentävä. Jussi totteli nöyrästi kieltoa. Hän pakkasi työkalunsa reppuun, ja niin miehet lähtivät yhdessä syvälle urautunutta polkua askeltaen pois.

Aamulla rakentajat palasivat työmaalleen ja jatkoivat rakentamista. Anna toi kissankin Ritakorvelle, kun metsämyyrät pyrkivät syömään laavussa säilytettyjä eväitä. Kissa tottuikin nopeasti metsässä asumiseen. Se söi myyriä ja hiiriä. Toipa joskus jäniksenpoikasenkin laavulle. Annan kissalla oli villin eläimen geenit tallella. Keyrettilammen

kovaruotoiset ahvenetkin se söi viimeistä suomua ja suolenpätäkää myöten suihin. Ei tarvinnut perata, ei ruotia, eikä kermassa hauduttaa niinkuin näemme nykyisin tehtävän.

Metsähallituksen virkamiehet olivat huolestuneita Jussin rakennuspuuhien jatkumisesta. He pyysivät virkapuuta nimismieheltä. Poliisi meni Jussin työmaalle ja luki nimismiehen kirjoittaman kiellon, jossa Jussia uhattiin rangaistustoimilla, ellei heti lopeta. Poliisi takavarikoi Jussin työkalut: kirveen, sahan, kairan ja taltan. Vatupassi oli lainattu ja puukkoa Jussi sanoi tarvitsevänsä pääasiassa leivän leikkaamiseen, joten se jäi Jussille tuppeen. Tehtävä oli poliisille varsin vastenmielinen, sillä hän tunsi Jussin lainkuuliaisena kansalaisena. Näin hiljeni Ritakorpi rakennustyön ääniltä. Taas lähdettiin yhdessä pois. Miehet edellä ja Anna heistä kymmenkunta metriä jäljessä. Ennen niin tuttuja miesten oli nyt vaikea löytää sujuvaa keskustelun aihetta.

Jussi hankki uudet työvälineet lainaksi ja jatkoi rakentamista. Kun rakennus oli kattopäällä, ei kukaan enää kieltänyt. Jussi sitkeydelle alkoi tulla myötätuntoa. Joensuulaiset kauppiasystävät lahjoittivat rakennustarvikkeita. Annan ja Jussin elämänusko vahvistui.

Muutama viikko ennen joulua, litteistä luonnonkivistä muuratusta savupiipusta tuprahteli pilvipoutaiselle taivaalle ensimmäiset savumerkit. Ihminen oli asettunut pysyvästi asumaan Ritakorven kauniiseen maisemaan. Talvilaitumilleen palannut vanha metsokukko katseli pisimman lattapäämännyn latvasta kaulahöyhenet kiukusta pysyissä reviiirilleen tunkeutuneita savun tupruttelijoita. Vanhan uskomuksen mukaan riistaeläimen tulo pihapiiriin tiesi onnettomuutta, pahimmillaan kuolemaa. Jussi mietti, rohkeneeko enteiden viestittäjän ampua. Hän latasi suustaladattavan rihlansa ja pudotti metson joulupaistiksi.

Jussi ja Anna viettivät nyt hiljaista jouluaan oman katon alla. Monen monet kysymykset raastoivat heidän syvimpiä tuntojaan. Saammeko luvatta rakentamamme talon pitää omanamme? Mitä alkanut maailmanlaajuinen talouslama tuo tullessaan? Joulumieltä ahdisti myöskin päättäänpistävät poliittiset levottomuudet, vaikka Ritakorvela asuttaessa ei joutunutkaan lähelle tapahtumien näyttämöitä.

Metsähallitus ei ryhtynyt syytetoimiin Jussia vastaan. Muutaman vuoden kuluttua Ritakorvesta muodostettiin v. 1922 asutuslain nojalla itsenäinen tila.

Onni Ryynänen

Liisa Rissanen

Majavalampi

*Siinä se on, silmien edessä, metsän reunassa kumpareen alla.
Pikitiestä, kaukana sieltä, missä liikenne pauhaa,
vain täältä voi löytää aitoa luonnon rauhaa.
Koivusta taitan tuoksuvan vastan,
sen saunassa veteen kastan ja löylyä heitän.
Kipakkana soi kiukaan urut, kauaksi kaikkoo viikon surut.*

*Puinen laituri kelluu vedessä, lähellä saunaa,
kasteista polkua laiturin luokse, askellan hiljaa, enkä juokse.
Lammella kelluu näky tuttu, sehän mulle jo vanha juttu.
Hämyssä illan se mättäältä näyttää, kunnes minut se huomaa,
ja läpyskähäntää taas melana käyttää.*

*Pulahdan veteen minäkin uimaan ja majava liittyy leikkiin huimaan,
kilpaa polskimme, vesi roiskuu, rannan kiviin laineet loiskuu.
Kaveri sukeltaa kaikkooa poisikin, pian taas pesäänsä mennä voiskin.
Jälleen taas uikin oksa suussa, pojat saa ruokaa haapapuusta.
Lampi on tyyni, ilma lauha, tienoon täyttää illan rauha.*

Kuva: Veikko Rissanen

Erilainen koulupäivä

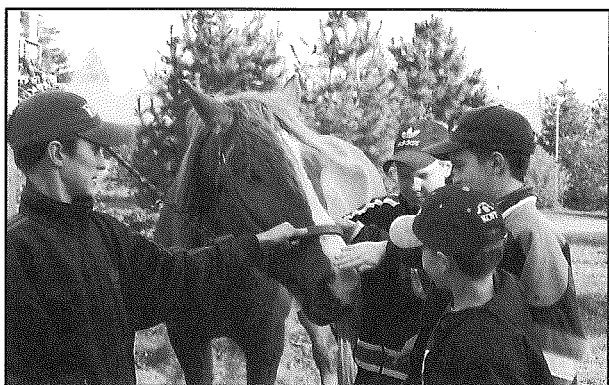
8.10.98 tulimme kouluun tavallisesti yhdeksään, niin kuin aina muulloinkin. Ensimmäisellä tunnilla meillä oli ympäristötietoa ja toisella tunnilla oli äidinkieltä. Sitten oli ruokatunti. Syönnin jälkeen meitä odotti pihalla linja-auto, jonka kuljettaja oli Jorma Koponen.

Kun olimme autossa, lähdimme kohti Koivulahden myllyä. Meillä meni puoli tuntia myllylle menossa. Kun tulimme myllylle, meitä otti vastaan mylläri Heino Ihalainen ja hänen vaimo Anna-Maija Ihalainen. Saimme kynttilät sieltä.

Jaoin luokan kahteen ryhmään. Meidän ryhmä meni ensiksi myllylle. Unohdin kertoa, että meidän mukaan oli tullut Hannu Holopainen, joka otti kuvia. Videokameralla kuvasi Jorma Koponen. Mylläri Heino Ihalainen kertoi myllän historiasta ja muustakin. Ensiksi tulimme alakerkaan, jossa meidän piti tietää, mitä viljalajia oli yksi vilja. Sen jälkeen kun olimme tienneet mitä lajia se oli menimme myllärin opastuksella katsomaan kuivausrumpuja ja tämän tapaista, sitten noustiin toiseen kerrokseen ja siellä mylläri kertoi vaikka mitä viljan käsittelystä ja muustakin. Kun noustiin kolmanteen kerrokseen, siellä oli paljon viljan pölyä ja mylläri näytti jotain laitetta joka pyöri todella nopeasti. Kun lähdimme alaspäin, portaat oli aika jyrkät. Kun olimme tulossa toisesta kerroksesta, meistä otettiin kuva.

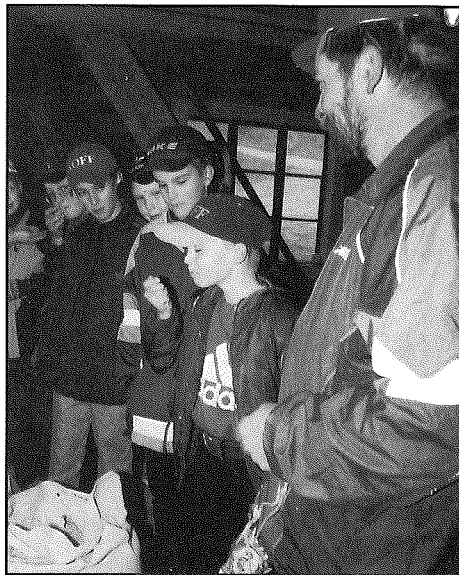
Kun tulimme pois, toinen ryhmä meni myllylle. Ja me menimme katsomaan eläimiä. Siellä oli kaksi koiraa. Menimme katsomaan kanoja, siellä oli myös viisi ankkaa. Kahden nimet oli Matti ja Teppo. Kun menimme ruokkimaan ja katsomaan lampaita, annoimme niille leipiä. Yhden lampaan nimi oli 007. Kun menimme katsomaan kaneja, toisella oli korva katki. Kun tulimme kaneja katsomasta, koira haisteli sähköpaimenta ja se sai sähköiskut ja juoksi ulvoen pois. Menimme navetan eteen koko luokka, ja Hannu Holopainen otti kuvan.

Sitten menimme sisälle juomaan mehua. Kun tulimme pois, kiitimme mylläriä ja hänen vaimoa. Sitten lähdimme kohti Matti Nissisen tallia. Näimme joutsenia matkalla tallille. Matti Nissinen ei ollut vielä siellä, mutta hän tuli vähän ajan kuluttua. Me saimme ratsastaa hevosella mutta kaikki ei halunnut. Sitten me saimme olla kärryn kyydissä, jota hevonen veti. Siinä kärryjen laittamisessa sillä aikaa Matti Nissinen näytti kuinka hevonen kengitetään. Saimme myös syöttää hevosta. Kun pääsin kärryjen kyytiin, sain tietää että hevosen ohjastaja oli minun sukulainen. Hänen nimi oli Jari Miettinen.

Olisimme saaneet ottaa tallilta kenkiä, mutta minä en ottanut. Sen jälkeen lähdimme kohti koulua, ja olimme koululla noin kello 14.00. Kiitimme linja-auton kuljettaja Jorma Koposta kyydistä, haimme reput luokasta ja saimme lähteä kotiin.

Kimmo Miettinen
Kirkonkylän ala-aste 6. lk

Erilainen koulupäivä

Lähdimme koulun pihalta noin kello 10.00. Ensin suuntasimme Koivulahden myllylle. Perille päästyämme jakaannuimme kahteen ryhmään. Toinen ryhmä lähti mylläri Heino Ihalaisen opastuksella tutustumaan myllyyn, ja toinen ryhmä emäntä Anna-Maija Ihalaisen kanssa katsomaan lampaita, kaneja, kanoja ja ankoja.

Koivulahden mylly on noin 40 vuotta vanha. Alussa se on toiminut veden voimalla, mutta on nykyisin sähkökäyttöinen. Myllyssä on 4 kerrosta, joista kolmessa saimme käydä. Mylläri esitteli meille myös koneistoa, laittamalla hetkeksi myllän "päälle". Epäilemättä koneet ovat hyvässä kunnossa.

Sitten menimme katsomaan lampaita. Päästyämme aitaukseen osoittautui toiseksi, että lampaat ovat arkoja laumaeläimiä. Yhtenä suurena "villamerenä" ne juoksivat toiseen päähän aitausta, mahdollisimman kauas meistä. Jotkut urheat yksilöt tosin uskaltautuivat maistamaan tuliaisiamme, eli leivänpätkiä. Kanien häkki oli sisällä aitauksessa. Katsellessamme noita suloisia puputtajia emme kiinnittäneet huomiota taaksemme saapuneeseen määkijään... tarvittiin jo emännän apua, jotta ahne pääsi saatiin irti leipäpussista. Kävimme vielä vilkaisemassa kanoja ja ankoja. Sitten ajoimme bussilla toiseen kohteeseemme Nissisen ravitallille.

Tallilla on 16 hevosta. Me saimme kokeilla talutusratsastusta ja ajaa aivan oikeilla ravikärryillä. Seurasimme myös hevosen kengitystä, ja kenkiä sai ottaa kotiinkin vietäväksi. Sitten kiipesimme viimeistä kertaa bussin kyytiin ja palasimme koulun pihalle.

Outi Nousiainen
Kirkonkylän ala-aste 6 lk.

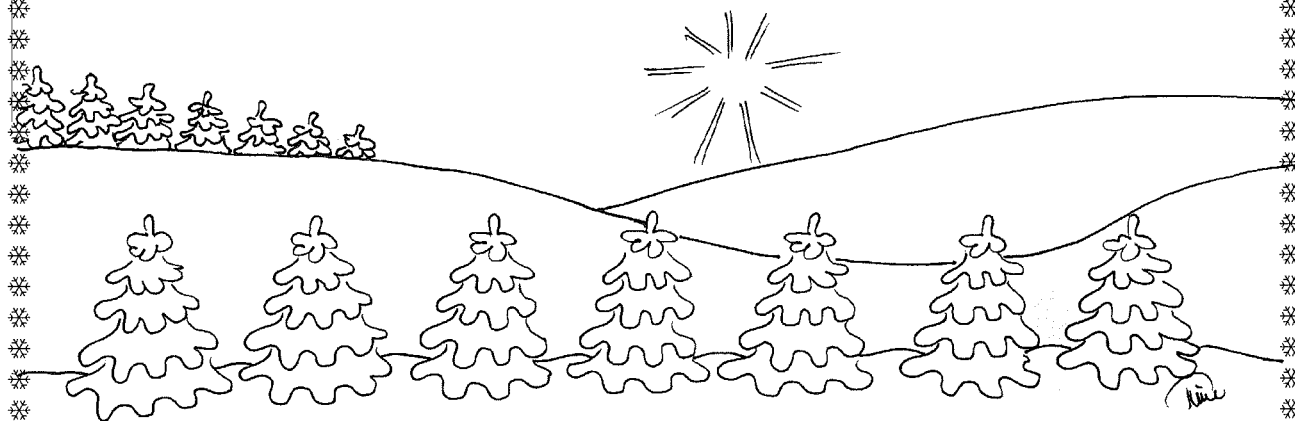
*Toivotamme ystävillemme
ja tuttavillemme
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

*Auvinen Pekka ja Eija
Auvinen Pentti ja Kirsti
Hartikainen Hannu ja Liisa
Hersio Olli-Pekka ja Tirkkonen-Hersio Asta
Holopainen Hannu ja Saarelainen Aija
Holopainen Valto ja Tuula
Huhtinen Kalervo ja Taija
Huumonen Pertti ja Raija
Immonen Vesa ja Ulla
Koistinen Lasse ja Marja
Lehto Olli ja Eine Irene
Miettinen Olli
Miettinen Seppo ja Seija
Mikkonen Pekka ja Ritva
Miskala Reino ja Maija
Nissinen Eerik ja Anni
Nykänen Rauno ja Mikkonen Tarja
Pirkanen Ilkka ja Arja
Puustinen Kari ja Tuula
Pääkkönen Raimo ja Pirkko
Ryynänen Onni ja Vieno
Siira Kauko ja Liisa
Smolander Teuvo ja Pirjo
Tilikainen Markku
Varis Ahti ja Leena
Vartiainen Lauri ja Katri
Voutilainen Teuvo ja Reetta*

Tuemme tällä yhteisellä ilmoituksella Tuusniemen Joulun julkaisemista.

"Leijonaperheet"

Joulutervehdys

Maire ja Pekka Antikainen
Tuula ja Aimo Forsman
Irma ja Seppo Hallman
Anneli ja Ari Hammar perheineen
Hilkka ja Lauri Happonen
Aili ja Unto Hirvonen
Aino-Marjatta ja Timo Holopainen
Riitta ja Eero Hämeen-Anttila
Saara ja Tahvo Hämäläinen
Kaisa Hyvärinen
Sinikka ja Mauno Itkonen
Elina ja Heikki Jahkonen
Pirkko ja Esko Juntunen
Eeva-Riitta ja Eero Jäntti
Irma ja Kaarlo Kekäläinen
Tuulikki ja Veikko Keränen
Hilkka ja Erkki Kettunen
Marja-Leena ja Visa Koistinen perheineen
Anja ja Martti Kähkönen perheineen
Marja-Leena ja Arvo Lempinen
Anja ja Alpo Marku

Erja ja Pekka Martikainen
Liisa ja Erkki Mustonen
Marja-Leena Mäkelä
Pinolansalon Hilma Nissinen
Tuula ja Teuvo Nissinen perheineen
Pirjo ja Jarmo Nuorento
Tuula Patrikka ja Simo Korhonen
Elsa Piironen
Hilkka ja Antti Pitkänen
Annikki ja Väinö Poutiainen
Savetar, Minna ja Paavo Rajamo
Hilkka Rissanen
Eeva ja Raimo Savolainen
Airi ja Unto Siili
Hellin ja Aimo Smolander
Elli ja Juho Taskinen
Anja ja Viljo Tikkanen
Taimi Turunen
Eeva ja Erkki Tuunainen
Tuula ja Kalervo Vartiainen
Anna-Liisa Happonen

LYHYITÄ TARINOITA

Lintulaudalla istui kaksi talitinttiä.
Kylmä talvi-ilta teki hallaa.
Yht'äkkiä taivaalta alkoi sataa tomusokeria.
Se näytti unihiekalta. Pimeästä kallion
luolasta tuli esiin pieni rupisammakko
joka ihmetteli luonnon oikkua.
Yht'äkkiä hänen päähänsä tippui meloni.
Rupisammakko yritti nähdä eteensä,
mutta usva esti sitä. Äkkiä hänen
mielensä rupesi tekemään mansikkakakkua
ja nakkimakkaroita. Hän meni keittiöön
ja otti jääkaapista mieltä tekevät tavarat.
Juuri kun hän alkoi ottaa mansikkakakkua
hän huomasi viiksissään jotain outoa.
Hänen täytyi vetää viiksiinsä viiksivahaa.
Parin minuutin päästä tuntui rupisammakosta
kummalliselta. Sitten hän huomasiikin,
että kaikki oli ollut unta.

P.K.S.

Kaikki luulevat, että P.K.S. tarkoittaa
Pohjois-Karjalan Sähköä.
Mutta yllätys, yllätys, se onkin
erään kerhon nimi. Sen kerhon nimi
on Paksujen Kissojen Siskot.
Siihen kuuluvat kaikki, jotka ovat
147-165 cm pitkiä. Kukaan ei tiedä
olevansa P.K.S:ssä mutta asia on toisin...
Joten olkaa tarkkoja ja tarkkailkaa
postianne
ja pituuttanne.

19/12/97

Tämä on kolmen viisaan kuudesluokkalaisen tekemä parodia Tierna Pojista, jonka nimi on Tina Pojat. Tierna Pojista on olemassa monenlaista versiota, mutta tämä on aito tuusniemeläinen versio. Jutun ovat kirjoittaneet Petteri Räsänen, Antti Juutilainen ja Jani Räsänen.

TINA POJAT

KK: Hyvää huomenta, hyvää huomenta itse kullekin äijälle, sekä akkeleil et ukkeleil.

Jokaiselle kun talossa on, ja me molotam ja me molotam huonoa ja hyvää itsetuntoa, ja sitä taivaallista trukkia joka ylitsemme käy.

Herodes: Herodes hän ajoi BMW ja mönkkäriä siihen asti kun hän kurvasi murkkujen maahan HeheHerodes minä itse olen

MK: Tjaa, minä luulen että olet pelkkä oranki.

HR: Tjaa, minä tykkään etten minä ole mikään oranki, vaan minä olen kunkku Herodes, joka kannan esi esi isäni isän ruosteista kruunua

hoo oletkos käynyt turve kasassa kun olet noin musta.

MK: Hoo, jos minä olen musta, niin olen hajustani tunnettu, jos olen musta olen vain yksi heppu murkkujen maalta!

KK: Yksi heppu murkkujen maalta.

HR: Vaikka olisit kuinka yksi heppu murkkujen maalta, sinun täytyy alistua tahtooni, ja pussata kuninkaallisia varpaitani.

MK: Ei, vaan nirso.

HR: Ei vaan sinä itse hajusi uhall! Katsokaapas nyt tätä murkkujen kunkkua, kuinka hänen pitää palvovan heheherodesta, ja lankeamaan hänen tahtoonsa, ja pussaamaan hänen vavavarpaitaan.

BP: M.I.R. se kulkee läntisellä taivaalla...

KK: Läntisellä maalla se sanaton himmeys sisällä loist: ja se sanaton himmeys se sisällä loist: ja se bensaton auto ei liikkeelle lähtenyt, liikkeelle lähtenyt, ja he kaahasivat tuhlaamaan kultaa, pyhää savua ja mirhamia, ja mirhamia, jota köhivät koko Beetlehem, koko Beetlehem, ja söin tähteet, ja söin tähteet, siis spagetin nimeä me tavattiin, ja kunniaa pastalle veisattiin, ja kaikille ruuille laulettiin.

BP: Matkustakaa itäkeskukseen länsistiivessä sieltä löydätte lapsen leluosastolta kaupan turvallisuusmies vartioi lasta.

2 NÄYTÖS

HR: Nirso, minun palvelijani!

N: Tjaaaa tullaan!

HR: Olet nähnyt niitä kolmea ns. "viisasta" tietäjää pingviinipuvuissa?

N: Tjaa, olen minä nähnyt ne kolme pingviinipukuista tietäjää, jotka menivät kuin rasvatut pihvit Mac Donaldsiin.

HR: Sepä minua suuresti miellyttää, sillä omistan paikallisen Mac Donalds ketjun, katso, minä lähetän sinut itäkeskuksen makkiin, siellä sinun tulee syöttää kaikki tenavat.

KK: Pilttiä on syönyt koko Beetlehem, Beetlehem, josta ihastui tuottaja, tuottaja,

Hän pantiin yleisölavalle seisomaan, seisomaan,

kussa pilttimme on herttainen, herttainen, tuottaja seisoi vierellään turvamies, turvamies.

N: Nyt palaan itäkeskuksen makkäriltä, ja syötin kaikille penskoille Happy Meal-aterian.

HR: Hoo, koska olet ollut noin rohkea, saat aivan ilmaisen ilmaiskupongin ilmaiseksi Mc Donaldsiin!

LOPPUNÄYTÖS

KK: Emme tulleet tänne terrorismi-aikeissa, vaan matkustimme tänne mukavasti, turvallisesti ja halvasti. Käyttäkää tekin Express-bussia! Olemme köyhiä, suunnattoman köyhiä, ja haluaisimme muutaman lantin, mielellään käteisenä, noin viisikymppiä, juuri käyttämäämme Express-matkaan.

BP: Ja tähteisiin lusikan!

THE END

HR: Herodes

N: Nirso

MK: Murkkujen Kunkku

BP: Beetlehemin poika

19/12/97

Tämä on kolmen viisaan kuudesluokkalaisten tekemä parodia Tierna Pojista, jonka nimi on Tina Pojat. Tierna Pojista on olemassa monenlaista versiota, mutta tämä on aito tuusniemeläinen versio. Jutun ovat kirjoittaneet Petteri Räsänen, Antti Juutilainen ja Jani Räsänen.

TINA POJAT

KK: Hyvää huomenta, hyvää huomenta itse kullekin äijälle, sekä akkeileil et ukkeileil.

Jokaiselle kun talossa on, ja me molotam ja me molotam huonoa ja hyvää itsetuntoa, ja sitä taivaallista trukkia joka ylitsemme käy.

Herodes: Herodes hän ajoi BMW ja mönkkiäriä siihen asti kun hän kurvasi murkkujen maahan HeheHerodes minä itse olen

MK: Tjaa, minä luulen että olet pelkkä oranki.

HR: Tjaa, minä tykkään etten minä ole mikään oranki, vaan minä olen kunkku Herodes, joka kannan esi esi isäni isän ruosteista kruunua

hoo oletkos käynyt turve kasassa kun olet noin musta.

MK: Hoo, jos minä olen musta, niin olen hajustani tunnettu, jos olen musta olen vain yksi heppu murkkujen maalta!

KK: Yksi heppu murkkujen maalta.

HR: Vaikka olisit kuinka yksi heppu murkkujen maalta, sinun täytyy alistua tahtooni, ja pussata kuninkaallisia varpaitani.

MK: Ei, vaan nirso.

HR: Ei vaan sinä itse hajusi uhalla! Katsokaapas nyt tätä murkkujen kunkkua, kuinka hänen pitää palvovan heheherodesta, ja lankeamaan hänen tahtoonsa, ja pussaamaan hänen vavavarpaitaan.

BP: M.I.R. se kulkee läntisellä taivaalla...

KK: Läntisellä maalla se sanaton himmeys sisällä loist: ja se sanaton himmeys se sisällä loist: ja se bensaton auto ei liikkeelle lähtenyt, liikkeelle lähtenyt, ja he kaahasivat tuhlaamaan kultaa, pyhää savua ja mirhamia, ja mirhamia, jota köhivät koko Beetlehem, koko Beetlehem, ja söin tähteet, ja söin tähteet, siis spagetin nimeä me tavattiin, ja kunniata pastalle veisattiin, ja kaikille ruuille laulettiin.

BP: Matkustakaa itäkeskukseen länsisiivessä sieltä löydätte lapsen leluosastolta kaupan turvallisuusmies vartioi lasta.

2 NÄYTÖS

HR: Nirso, minun palvelijani!

N: Tjaaaa tullaan!

HR: Olet nähnyt niitä kolmea ns. "viisasta" tietäjää pingviinipuvuissa?

N: Tjaa, olen minä nähnyt ne kolme pingviinipukuista tietäjää, jotka menivät kuin rasvatut pihvit Mac Donaldsiin.

HR: Sepä minua suuresti miellyttää, sillä omistan paikallisen Mac Donalds ketjun, katso, minä lähetän sinut itäkeskuksen makkiin, siellä sinun tulee syöttää kaikki tenavat.

KK: Pilttiä on syönyt koko Beetlehem, Beetlehem, josta ihastui tuottaja, tuottaja,

Hän pantiin yleisölavalle seisomaan, seisomaan, kussa pilttimme on herttainen, herttainen, tuottaja seisoi vierellään turvamies, turvamies.

N: Nyt palaan itäkeskuksen mäkkäriltä, ja syötin kaikille penskoille Happy Meal-aterian.

HR: Hoo, koska olet ollut noin rohkea, saat aivan ilmaisen ilmaiskupongin ilmaiseksi Mc Donaldsiin!

LOPPUNÄYTÖS

KK: Emme tulleet tänne terrorismi-aikeissa, vaan matkustimme tänne mukavasti, turvallisesti ja halvasti. Käyttäkää tekin Express-bussia! Olemme köyhiä, suunnattoman köyhiä, ja haluaisimme muutaman lantin, mielellään käteisenä, noin viisikymppiä, juuri käyttämäämme Express-matkaan.

BP: Ja tähteisiin lusikan!

THE END

HR: Herodes

N: Nirso

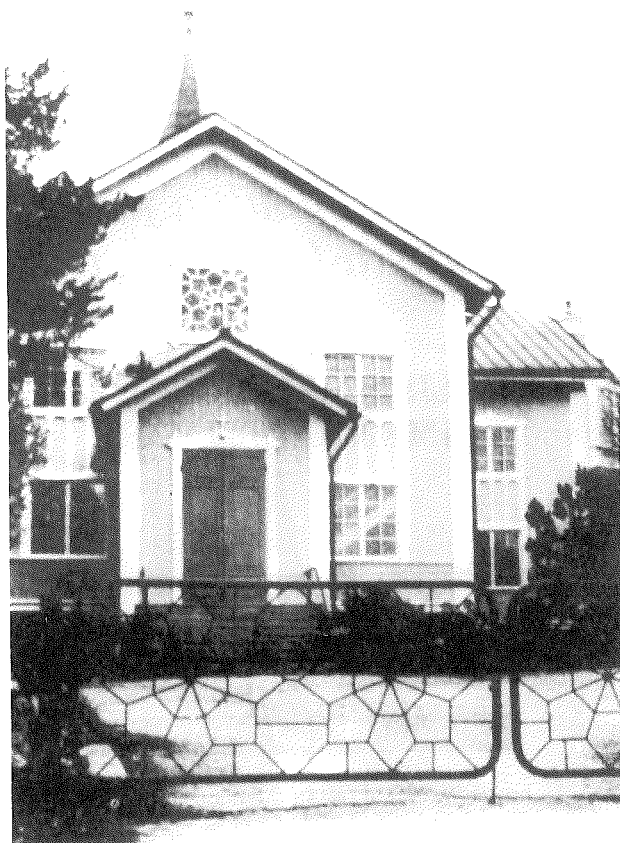
MK: Murkkujen Kunkku

BP: Beetlehemin poika

HYVÄÄ JOULUA JA ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

TUUSNIEMEN KUNTA

**TUUSNIEMEN SEURAKUNTA
TOIVOTTA**

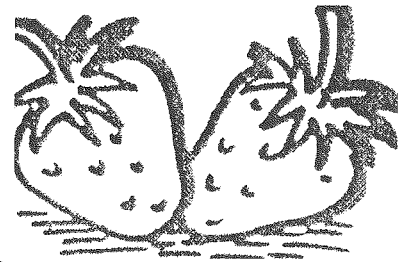
Joulun iloa

TERVETULOA TAAS
JOULUKIRKKOON

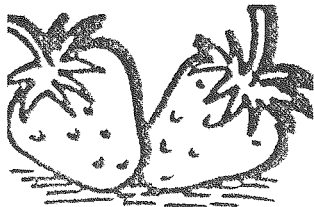
osallistumaan yhteiseen
iloomme!

"MEILLE ON SYNTYNYT
VAPAHTAJA"

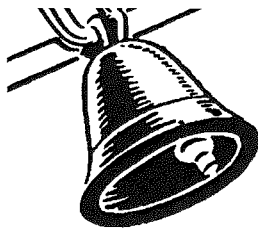
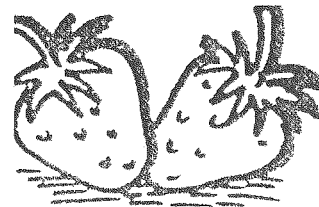
*"On järven aalto
jäätynyt"*

*Mutta kesä tulee ja
marjat kypsyvät.
Tervetuloa marjaan!*

MARJANVILJELIJÄT
TUUSNIEMEN TUORETORI
MAASEUTUTOIMISTO

**TURVALLISTA
JOULUA**

TUUSNIEMI
Puh. 661 921

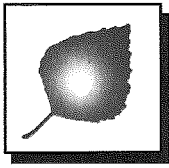
*Toivotamme
jäsenille perheineen
Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta!*

KOILLIS-SAVON VIRAN- JA
TOIMENHALTIJAT RY.

KUNTALAISEN PARHAAKSI

KUNNALLISVIRAKAMIESLIITTO KVL -
KOMMUNALTJÄNSTEMANNAFÖRBUNDET KTF ry.

***TOIVOTAMME
HYVÄÄ JOULUA
JA ONNELLISTA
UUTTA VUOTTA !***

TUUSNIEMEN OSUUSPANKKI

TÄNÄÄNKIN:

- Itsenäinen
- Vakavarainen
- Turvallinen valinta

TULE, ET KADU !

Aidosti lähellä ihmistä

*On asioita, joita ei aina
edes tule huomanneeksi.
Kuten Terveys, Aika, Vapaushin.
Ja asioita, joita tarvitsekaan huomata
kuten Sähkö.*

*Oikein Rauhallista Joulua
ja Onnellista
Uutta Vuotta 1999*

Pohjois-Karjalan Sähkö Oy
Tuusniemi (013-2663 345)

Tuusniemen parturi- ja kampaamopalvelut

Parturi-Kampaamo Eeva
Keskitie 25
puh. 661 314

Parturi-Kampaamo Lissu
Keskitie 26
puh. 661 816

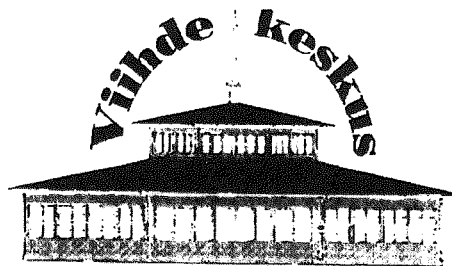
Parturi-Kampaamo Marjaana
Keskitie 11
puh. 660 010

Parturi-Kampaamo Pirjo Miettinen
Keskitie 13
puh. 661 790

Kampaamo Pirkko Pääkkönen
Poikkitie
puh. 661 051

**Toivotamme asiakkaillemme
Hyvää Joulua ja Onnea vuodelle 1999**

hojo hojo...

Tuusniemi
Puh. (017) 661 555

*Savo-Karjalan monipuolinen
viihdekeskus palvelee
Teitä huippuartistien
tahdittamilla tansseilla
sekä järjestää pikkujouluja,
häitä yms. juhlia.*

111METSÄLIITTO

**Kiitos kuluneesta vuodesta sekä
Hyvää Joulua ja
Onnellista uutta vuotta 1999**

HEISKASEN KOTILEIPOMO

PIRJO HEISKANEN
71280 KOSULA, PUH. (017) 633 203, 0400 298 229

TUOTTEITAMME TUOTTEITAMME MYY

- Ruokaleivät	- Leipomomyymälä
- Kahvileivät	- S-Market Tuusniemi
- ym. leivonnaiset	- Teboil-Tuusniemi

SOITATILAUS!

TUUSMÄKI - LASKETTELURINNE

- Sopiva perhelasketteluun
- Kolme rinnettä
- halfpipe ja pöytähyppyrit
- Valaistu murtomaalatu 3 km
- Suksivuokraamo
- Kahvio

TUUSMÄKI, 71200 TUUSNIEMI
Risto Heiskanen, puh. (017) 661 976, 0400 298 229

Tuusmäessä tavataan!

TUUS-SÄHKÖ KY

Sähköurakointia
Sähkötarvikemyynti

Tuusniemi, puh. (017) 661 077

- **Kenttäsahausta**
- **Sahatavaraa**
- **Traktorikuljetuksia**

PEKKA KOPONEN

RUSKILA, Halkolahti
Puh. (017) 639 106
Auto 049 379 703

ELCOSTBLANO KY Heikki Korhonen

Rinnetie 2, 71200 TUUSNIEMI
Puh. (017) 660 123, auto 0400 671 020,
fax (017) 661 474

- *Sähkösuunnittelu*
- *Sähköurakointi*
- *Rakennusvälinevuokraus*

Tuoreus. Laatu. Oikea hinta. Ja lisäksi BONUS

TUUSNIEMI Puhelin 661 561

Paikkakunnan edullisin ostopaikka.

Avoimna ma-pe 8.00-21.00
la 8.00-18.00

KIITÄMME KULUNEESTA VUODESTA
JA TOIVOTAMME HYVÄÄ JOULUA
SEKÄ ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

EG | ENSO METSÄ

MYYMÄLÄ

TUUSNIEMI

puh. (017) 661 010, fax (017) 661 440

SHELL-HUOLTO-KAHVIO

Aukioloajat: Ma-Pe klo 6.30-21.00
La klo 7.00-19.00
Su klo 9.00-21.00

AUTOTARVIKKEET • HUOLLOT • KAHVIO • MATKAHUOLTO • ON LINE

TUUSNIEMEN ASEMAHUOLTO OY

Puh. 661 154

ASTA TIRKKONEN-HERSIO
FYSIOTERAPEUTTI • VODDER-LYMFATERAPEUTTI
OLLI-PEKKA HERSIO
URHEILUHIEROJA

- FYSIOTERAPIA
- LYMFATERAPIA
- HIERONTA
- URHEILUHIERONTA
- NIVELKÄSITTELYT
- KUPPAUS
- SOLARIUM

TIEDUSTELUT JA AJANVARAUKSET

(017) 661 756

Puhtaudesta puheenollen...

Palvelemme teitä kahdessa pesulassamme entistä paremmin. Käytössämme on nykyisin yli 400 m² pesutilaa muutettuumme Outokummussa 6/98 omiin tiloihin ja aloitettuumme Tuusniemellä pesulatoiminnan jälleen uudestaan 1/98.

- ☆ Valko- ja kirjopesut
- ☆ Mattopesut
- ☆ Suojavaatepesut
- ☆ Korjauspalvelu
- ☆ Kuljetukset
- ☆ Uutuutena itsepalvelupesut (vain Tuusniemellä). Kysy lisää edullisesta vaihtoehdosta!
- ☆ Hotelli- ja laitospesut
- ☆ Pöytäliinojen vuokraus
- ☆ Välitämme myös kemialliset- ja nahkapesut
- ☆ Myymme vaatepesujauheet ja viimeistelyaineet tiivisteinä edullisesti
- ☆ Nyt myös Softcare -puhdistus- ja hoitoaineet nahalle, puulle ja muille tekstiileille

PUHTAUDEN JA PAREMMAN PALVELUN PUOLESTA

LAATUPYYKKÄRIT KY

Juojärventie 18
71200 TUUSNIEMI
Avoimma ma-to 9-17, pe 8-16
Puh. (017) 661 777

Asevelitie 6
83500 OUTOKUMPU
Avoimma ma-pe 7-17
Puh./fax (013) 554 945

KUVA-, KORU- JA KELLOLIKE KOPPA OY
Keskitie 23, 71200 Tuusniemi. Puh. 661 894

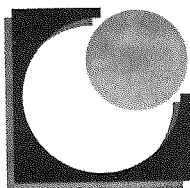
HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA

AUTOKORJAAMO K. HAPPONEN

KOSULA
Puh. (017) 633 204, 049 958 373

Loma Jussila

Susijärvi, 71200 Tuusniemi, puh. (017) 637 146
Arja ja Pentti Kekäläinen

METALPOINT

FIN-71200 TUUSNIEMI
Puh. (017) 660 220

Hyvää Joulua
HIERONTAPALVELU
Heikki Oksman

71200 TUUSNIEMI
Puh. (017) 660 007, 040 538 5702

KIITTÄEN KULUNEESTA VUODESTA
TOIVOTAMME ASIAKKAILLEMME
RAUHAISAA JOULUA JA
MENESTYKSELLISTÄ UUTTA VUOTTA!

TUUSNIEMEN POSTI

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**KONEURAKOITSIJAA
ESKO RÄSÄNEN**

TUUSJÄRVI, SUURIJÄRVENTIE 140
PUH. 631 252, 049 373 575

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

**KAIVINKONEURAKOITSIJAA
ESKO HOLOPAINEN**

Puh. (017) 721 710 ja 049 376 761

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**Parturi-Kampaamo
Pirjo Miettinen**

Keskitie 13
Puhelin 661 790

**LIIKENTEENHARJOITTAJAA
TAUNO SOININEN**

*Tilausajot turistibussilla
Sora- ym. kuljetuksia
kuorma-autolla.*

Puh. (017) 661 277,
autopuh. 049 372 278, 050 557 9756

**KOTI- JA SIIVOUSPALVELU
B E L O V**

Puh. (017) 634 177, 049 836 780

TUUSNIEMEN TILITOIMISTO

VARPU KORHONEN

Pankinkulma, Tuusniemi, puh. 661 157

Kirjanpidot ja tilinpäätökset,
veroilmoitukset, verovalitukset ja asiakirjat.

Hyvää Joulua ja Onnea Vuodelle 1999

JUOJÄRVEN METSÄ OY

KARI PUUSTINEN

puh. (017) 661 184, 040 501 0952, fax (017) 661 885

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

TUUSNIEMEN APTEEKKI

Puhelin 661 228

**TUUSNIEMEN
SAIRAANKULJETUS OY**

Hätäkeskus 112

Autoon 049 277 300

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

K-Kauppa Kokkarinen Oy

71280 KOSULA

**VESIJOHTOLIIKE
PUTKIVELJET**

Holopainen Ky

Keskitie 7, 71200 TUUSNIEMI, puh. (017) 661 959

Riitta Närvänen

Diplomikosmetologi, värikonsultti

Keskitie 11, 71200 Tuusniemi
Puh. (017) 661 058

Kasvo-, käsi- ja jalkahoidot,
meikkaus, kestovärit, korvienreijitys,
hieronta ja hoitotuotteita.

*Joe Blasco
Helen Pietrulla
Isabelle Lancray
Isadora
Roc
Laufwunder
Gehwol*

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

UPM -Kymmene Metsä

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**METSÄKONEURAKOINTI
VOUTILAINEN OY**

**Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta!**

**TUUSNIEMI
METSÄNHOITOYHDISTYS**

PL 9, 71201 TUUSNIEMI
Puh. (017) 661 142, fax (017) 660 102

*Hyvää Joulua
ja
Onnellista Uutta Vuotta*

Semin Pojat Oy

**HYVÄÄ JOULUA JA
ONNELLISTA UUTTA VUOTTA**

**AUTOKORJAAMO
T:MI KALEVI MIETTINEN**

Mustolantie 3, 71200 Tuusniemi
Puh. (017) 661 167
Matkapuh. 050 517 8442

**Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta**

ITÄ-SUOMEN TAIMI OY

TUUSJÄRVEN TAIMITARHA
71210 TUUSJÄRVI
Puh. (017) 631 142, (017) 631 164
Fax (017) 631 115

KUORMA-AUTOKULJETUKSET

- ★ lietesäiliöllä
- ★ vaihtolavalla
- ★ jätetpaperinkeräys
- ★ jätepakkaajalla
- ★ puhdasvesisäiliöllä
- ★ jäteastiamyynti

**Kuljetusliike
HANNU TERVO KY**

Koivupiha, 71200 TUUSNIEMI

Puh.
(017) 661 912 / Tervo Hannu
(017) 661 128 / Tirkkonen Eino
049 273 204 / maitoauto
049 272 393 / jäteauto
0400 879 620 / jäteauto

Hierontapiste MT

- hieronta
- urheiluhieronta
- painovoimavenytys
- kuntoilu; kuntosaliohjelmat
sopimuksen mukaan

Martti Tirkkonen koulutettu, rekisteröity
hieroja, kuntosaliohjaaja

Puh. 661 323, 633 181, 040 582 1957

Vieraileva konsultti **Jukka Pitkänen**,
kuntohoitaja-urheiluhieroja

P I I R O S E N

71200 Tuusniemi, puh. (017) 661 212, 661 525

Suoritamme:

– vuokrahöyläystä ja -kuivausta

Myymme:

– saha- ja höylätavaroita
– esim. paneelit, listat ympärihöylätyt
– sekä takuukuivatut lattiapontit

Tarvittaessa myös kuljetuspalvelua.

**P U U T A V A R A L I I K E
T A U N O R Ä S Ä N E N O Y**

71200 Tuusniemi, puh. 661 118

TEBOIL

TUUSNIEMI

Kiitämme kuluneesta vuodesta

ja toivotamme

Hyvää Joulua ja

Onnellista Uutta Vuotta

Nykyaikaista huoltamopalvelua.

Tervetuloa

TB-HUOLTO MIETTINEN OY

Puh. 661 005, 0400 573 815

*Kiitämme kuluneesta vuodesta ja toivotamme
kaikille asiakkaillemme*

Hyvää Joulua ja Onnellista Uutta Vuotta

MARKET

PIHLAJA

TUUSNIEMI, PUH. 661 204

Ark. klo 8.30–20, la 8.30–18

**PIVARI
PUB**

Poikkitie 2, 71200 TUUSNIEMI

Puh. (017) 661 488

- *Hyvät perhe- tai normaalikokoiset
pizzat mukaan tai paikalla syötynä.
Soita, tilaa ja nouda.*
- *Arkisin edullista kotiruokaa*
- *Keskiolutoikeudet*
- *Siiderit, lonkerot*

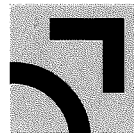
Avoinna: ma-la 9-22, su 10-22

*Hyvää Joulua ja
Onnellista Uutta Vuotta*

**KONEKORJAAMO
A. KARTTUNEN**

Luostartie 2404

Puh. (017) 633 141, 0400 421 823

RAUTIA

RAUTA & MAATALOUS

PENTTI AUVINEN

Keskitie 12, 71200 TUUSNIEMI

Puh. (017) 661 214

Avoinna: ma-pe 8.30–17.00

la 9.00–13.00

TERVETULOA!

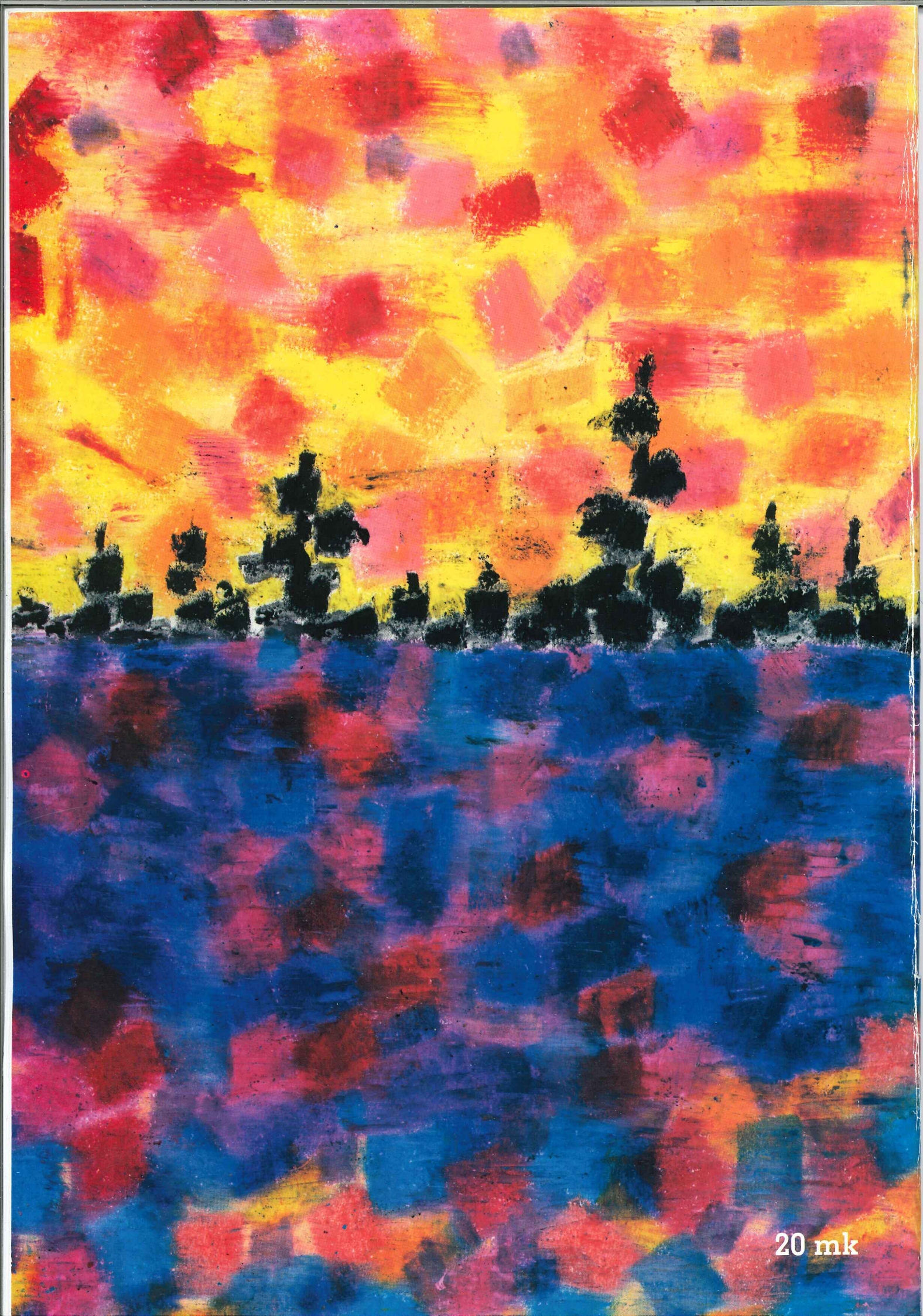
**TUUSNIEMEN
LÄMPÖ JA VESI**

LVI -ASENNUS

Aimo Poutiainen

Peltotie 1, 71200 TUUSNIEMI

Puh. 0400 372 254

20 mk